

РІК LXXVII, Ч. 3

БЕРЕЗЕНЬ – 2020 – MARCH

№ 3, VOL. LXXVII

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ – PUBLISHED BY UNWLA, INC.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація

“НАШЕ ЖИТТЯ”

Рік заснування 1944

РІК LXXVII БЕРЕЗЕНЬ Ч. 3

Україномовний редактор – Лариса Тополя
Англомовний редактор – Тамара Стадниченко

Редакційна колегія:

Маріяна Заяць (з уряду) – голова СУА
Уляна Зінич, Святослава Гой-Стром,
Софія Геврик, Петруся Савчак,
Ірена Грамяк, Лідія Слїж

ISSN 0740-0225

UKRAINIAN NATIONAL
WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.
A Non-profit Organization

“OUR LIFE”

Published since 1944

VOL. LXXVII MARCH № 3

Ukrainian-language-editor – Larysa Topolya
English-language editor – Tamara S. Cornelison

Contributing Editors:

Marianna Zajac – UNWLA President
Ulana Zynych, Sviatoslava Goy-Strom,
Sophia Hewryk, Petrusia Sawchak,
Irena Gramiak, Lida Slysh

“НАШЕ ЖИТТЯ” ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ (ОКРІМ СЕРПНЯ)

“OUR LIFE” IS PUBLISHED MONTHLY (EXCEPT AUGUST)

ЗМІСТ – CONTENTS

Лариса Тополя. Від Дня щастя до Дня поезії	1
Маріяна Заяць. Ділимося вітками і думками.	2
Пам'яті Володимира Івасюка.	3
Юрій Липа. Українська жінка.	4
Ліна Костенко. Кобзареві.	6
Валентина Шемчук. Полтавські лики Кобзаря засяяли у Львові й у Торонто.	7
Михайло Вербицький — автор гімну України.	8
Наталія Слободян. Яким було моє перше знайомство з Шевченком ...	9
Marianna Zajac. Sharing News and Views.	10
Chrystia Boyko. Reports for Convention Book.	11
Daria Romanko. What's in a Name?.	12
Olena Jennings. Opera Gaz: History's Instructions	13
Оксана Бризгун-Соколик. Софія Русова. У 80-ту річницю смерті.	14
Ока Грицак. Благодійність повертається вдячністю.	15
Назар Обідзінський. «У тобі так гарно пахло давниною, рутою-м'ятою, любистком...»	16
Людмила Степанішена. Я так люблю простих людей.	17
Our Cover Artist / Наша обкладинка.	17 / 22
Проголошення 32-го Літературного конкурсу СФУЖО.	18
«Тарас. Повернення»	19
Діяльність округ і відділів СУА.	20-26;28-31
Стипендійна акція.	27
Letters from Our Readers.	32
Ihor Magun. Emotional Resilience A Guide to Rediscovering and Reinventing Yourself.	33
Нашим дітям.	34
Аліна Акуленко. Три книжки.	36
Тетяна МакКой. Прашина під вікном.	36

На обкладинці: WEB. Клітинна пам'ять. 2008, мериносова вовна, шовк
ручного розпису, травлення, повстунання загалом: 56 x 56 (142 x 142),
кожна: 11 x 11 (28 x 28). Зі збірки мисткині
Our Cover. WEB Memory, 2008. Merino wool, hand-painted silk, discharged and
direct applique, wet felted. From collection of artist.

- The Editorial Board does not always share the point of view of the author.
- In Ukrainian, the editors follow the orthography of the Holoskevych dictionary.
- No reprints or translations of *Our Life* materials are allowed without the editor's written permission.
- The author is responsible for the accuracy of the facts in the article.
- Unsolicited manuscripts will not be returned.
- The editor reserves the right to shorten submissions and make grammatical corrections.
- PLEASE NOTIFY US OF ADDRESS CHANGES PROMPTLY – there is no charge.
- There is no charge for MEMORIAL NOTICES and the photographs with them.
- Please note that the deadline for all ARTICLE submission is the **5th of each month**.
- Authors are requested to include a telephone number with manuscripts to allow us to acknowledge submissions and verify information

Periodicals Postage Paid at New York, NY
and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

**POSTMASTER – send address changes to:
“OUR LIFE”**

203 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 2020 Ukrainian National Women's
League of America, Inc.

Канцелярія СУА та адміністрація журналу “Наше життя”:

Tel.: (212) 533-4646

E-mail: office@unwla.org

Адміністратор: Оля Стасюк • Administrator: Olha Stasiuk

Канцелярійні години: вівторок, середа, четвер – 12 – 8

Office hours: T. W. Th. – 12 p.m. to 8 p.m.

UNWLA / *Our Life*

203 Second Avenue, 5th Floor
New York, NY 10003-5706

Редакція • Editors:

E-mail: unwlaourlife@gmail.com

\$3 Один примірник / Single copy

\$45 Річна передплата в США (не член СУА) / Annual subscription in the USA for non-members

\$50 В країнах поза межами США / Annual subscription in countries other than USA

Членки СУА одержують “Наше життя” з оплатою
членської вкладки через відділ. Передплатникам
письмово нагадується про відновлення передплати.

Річна вкладка вільної членки СУА – \$50.

Our Life magazine is included in UNWLA member
annual dues, payable through the member's branch.

Subscribers are sent renewal letters.

Annual dues for UNWLA member-at-large – \$50.

Від Дня щастя до Дня поезії

Коли ми вітаємо близьку людину, то завжди бажаємо їй чогось надважливого, дуже гарного і обов'язково всеосяжного. Тому зичимо любові, здоров'я, добробуту, здійснення мрій і задумів. І неодмінно бажаємо бути щасливою.

Науковці щастям вважають психоемоційний стан цілковитого задоволення життям, відчуття глибокої насолоди та безмежної радості і вважають, що єдиний можливий шлях стати щасливим і успішним — це жити у злагоді з собою,

без марних мрій і сподівань, без страху, а також усвідомлювати негаразди та спокійно ставитися до проблем. Давньогрецький філософ Аристотель, який поцінював розумну й практичну мудрість, розсудливість, чесність, люб'язність, щедрість і поміркованість, вважав, що щастя — то забезпечення вищого блага на основі кращих людських чеснот. Описувань і визначень щастя є чимало. Найперше, це теплі стосунки з членами своєї родини та близькими людьми, це вміння бути вдячним, оптимістичним, захопленим і активним. Це доброта й милосердя, мудрість і духовність, здоров'я та саморозвиток.

ООН не зупинилася на характеристиці щастя та резолюцією 66/281 не тільки визнала його актуальність (разом з добробутом), але й долучила його до загальнолюдських цінностей і запропонувала всім державам-членам ООН, міжнародним і регіональним організаціям, а також громадському суспільству застосовувати більш комплексний, справедливий і збалансований підхід до економічного зростання, оскільки воно сприяє викоріненню бідності, сталому розвитку та забезпеченню щастя всіх народів. І на підтвердження важливості такого рішення, 20-го березня 2013-го р. у світі вперше святкували Міжнародний день щастя (International Day of Happiness). З цього приводу тодішній Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун підкреслив, що люди у всьому світі хочуть вести щасливе життя, яке приносить задоволення, не бажають відчувати страху і злиднів. А також закликав усіх зміцнювати розвиток людського потенціалу та допомагати іншим: «Коли ми підтримуємо загальне благо, то самі стаємо багатшими. Співчуття сприяє щастю та допоможе побудувати майбутнє, якого ми хочемо».

Але «законно» бути щасливими маємо не лише 20-го березня, але й... наступного дня. Бо за Днем щастя гідно й велично йде Всесвітній день поезії, який встановлений ЮНЕСКО та святкується 21-го березня. І, майстерно наслідуючи щастя, поезія надихає творчих, звеличує гідних, спонукує на подвиги відчайдушних, окрилює закоханих, заохочує до боротьби бунтівників. У Всесвітній день поезії варто згадати тих великих українських поетів, які своїм твердим словом впливали на долю країни: Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесю Українку, Василя Стуса, Ліну Костенко... Їхня зброя — то загостре перо, яким вони створювали поезії, що спонукають до справедливих дій, вчать жити й любити Україну:

*«Слово, чому ти не твердая криця,
Що серед бою так ясно іскриться?
Чом ти не гострий, безжалісний меч,
Той, що здимає вразі голови з плеч?»*

*...Слово, моя ти єдина зброе,
Ми не повинні загинути обоє!
Може, в руках невідомих братів
Станеш ти кращим мечем на катів».*

(Леся Українка)

Приємно, що й серед членкинь СУА є багато талановитих поеток, яких щиро вітаємо з професійним святом! Їхні вірші, наповнені глибоким духовним змістом, додають нам сили, вони є для нас джерелом мудрості та радості.

Також усіх союзянок-читачок вітаємо з днем Щастя. І бажаємо всім жити в радості не тільки на свято, але щодня. Бо люди, щедрі на благодійні вчинки, неодмінно мають бути щасливими. Адже в християнському розумінні справи любові та милосердя вважаються шляхом до вічного щастя!

Лариса Тополя, редактор.

У травні 2011-го р. під час XXIX Конвенції була прийнята Резолюція № 2, де йшлося про таке: «Розглянути можливість створення фонду СУА для підтримки програми жіночих студій в Українському католицькому університеті (УКУ) у Львові». Це досить сміливе рішення було швидко прийняте і делегатки уповноважили Управу СУА на проведення перемовин. Після понад року обговорень з УКУ, коли кожна сторона встановлювала свої власні параметри, у вересні 2012-го р. відбулося офіційне відкриття Лекторію жіночих студій СУА. Відразу ж було встановлено формат запрошення гостьових лекторів та організації лекцій, відкритих для широкого загалу. Діяльність СУА зі збору коштів принесла 100 000 доларів США, що відповідало договору, підписаному з Українською Католицькою Освітньою Фундацією (UCEF).

Лекторій розвивався, а інтерес до нього зростає: діапазон тем почав розширюватися від питань сучасності до історичних перспектив. Такий розвиток привів до того, що наприкінці 2017-го р. СУА та UCEF підписали додаток до первинного договору, аби розширити Лекторій у Центр з жіночих студій. Таке «оновлення» (кожного року СУА надає 10 000 дол. США) визначало, що Центр матиме своє власне приміщення на території навчального закладу, Галина Телюк (координатор) матиме асистента з адміністративних питань і буде засновано робочу бібліотеку. Як сказала д-р Марта Богачевська-Хом'як (директор програми СУА): «Центр СУА з жіночих студій надасть нам дуже дієвий спосіб реальної участі в ефективній інтеграції

України в міжнародну спільноту. Жінки усвідомлять свій потенціал і матимуть глибше розуміння того, як інституціональна структура допомагає розвитку особистості. Центр з жіночих студій стане прекрасним каталізатором для інших академічних установ».

Чому я повертаюся до історії Центру з жіночих студій саме зараз? Тому що ця програма дає можливість здійснювати ще тіснішу підтримку та академічне керівництво й дозволити студентам, які спеціалізуються на історії чи соціальних науках, зосередитися на жіночих студіях. У минулому семестрі перша випускниця магістерської програми успішно захистила свою роботу на тему жіночих студій — «Зображення війни та іноземної окупації у контексті жінок: російські наративи війни 1812-го року». Її автор, Дар'я Резник, якій Центр надавав академічну підтримку та допоміг в отриманні гранту, написала мені: «У мене була можливість відкрити для себе жінок першої половини дев'ятнадцятого століття — їхні думки, переживання, їхній спосіб мислення. Для мене це стало справжньою несподіванкою, оскільки протягом своєї бакалаврської програми я займалася зовсім іншим історичним періодом. Традиційно війна 1812-го року розглядається очима чоловіка: не лише тематично, але й стилістично. Написане жінками впродовж цього періоду було десь на задвірках, і моя мета полягала у тому, щоб висунути його на перший план. Як почувалися жінки, яких зачепила ця війна? Як жінки цього періоду описували ті часи? Чи були однаковими судження селянки та дворянки? Чи будували жінки того часу свої наративи відмінно від чоловіків? Я (Дар'я Резник) намагалася відповісти на всі ці та ще інші запитання у своїй роботі і впевнена, що мені це вдалося.» Дар'я також розповіла мені, що завжди мріяла про можливість досліджувати саме таку історичну тему, і Центр з жіночих студій УКУ надав їй таку можливість і підтримав, аби вона змогла втілити свою мрію!

На першому плані — випускниця, магістерка історичного факультету Д. Резник.

9 – 22-го березня 2020-го р. у м. Нью Йорк пройде 64-а сесія Комісії ООН зі становища жінок. У 2020-му р. міжнародна спільнота відзначатиме двадцять п'яту річницю прийняття Пекінської Декларації та Платформи Дій (1995). Її вважають найпрогресивнішою концепцією всіх часів у справі просування прав жінок. У цьому році сесія буде розглядати досягнення у цій сфері – «Пекін + 25». Пишаємося тим, що можемо засвідчити успіхи наших українських жінок: д-р Людмила Порохняк, президент Національної Ради Жінок України і віцепрезидент Європейського центру Міжнародної ради жінок, була оголошена однією з претенденток на отримання «заохочувальної премії» у конкурсі «Видатні жінки» за спонсорства Комісії зі становища жінок (громадської організації). Український центр культурних досліджень

проведе панельну дискусію на тему «Дискримінація на підставі «материнства» та насилля щодо жінок як головна перешкода для створення справедливого суспільства», а колегія Світової федерації українських жіночих організацій розгляне тему «Пекін + 25: Що приховується за негативною антигендерною реакцією (Центральна і Східна Європа)?» Крім того, відбудеться ще кілька паралельних заходів, що стосуються України та українського питання. Їх влаштовують громадські (неурядові) організації з України.

Який разючий контраст між роллю та внеском жінки 1812-го р. (тема дослідження Дар'ї Резник) та сучасної жінки, яка не лише бере участь у конференціях на рівні Комісії ООН зі становища жінок, але й стає справжнім рушієм змін!

Пам'яті Володимира Івасюка

4-го березня 1949-го р. народився легендарний український композитор, поет і співак Володимир Івасюк. Цього року йому мало б виповнитись 71 рік (пропав 24-го квітня 1979-го р., а 18-го травня знайшли його тіло). Земне життя композитора тривало лише 30 років. Але за цей короткий час він виконав свою важливу місію – зробив українську пісню відомою на весь світ. Феномен Володимира Івасюка у тому, що його пісні до нині звучать, вони популярні, їх знають молоді люди, а сучасні виконавці їх охоче переспівують.

Скоро вечір...
Одинокий лист, гнаний вітром,
пролітає повз мене.
Він сюди більше не повернеться.
Не повернусь, мабуть, і я, бо навіщо?
Моє кохання, як той жовтий лист,
Воно може впасти тільки до твоїх ніг...
Не знаю я, коли сюди прийду,
Та залишаю замість себе
Ті квіти, що знайшов в саду
Для тебе, для тебе.
А може, завтра ти пройдеш ось тут,
Де вітер пелюстки колише.
Та знай, я щастя своє тут
Залишив, залишив я.
Можливо вітер підхопить оцей квітець,
До якого не торкалися твої руки

І понесе в світ золотим жовтим листком.
Ні, краще нехай бере його швидка вода.
Не знаю я, коли сюди прийду,
Та залишаю замість себе
Ті квіти, що знайшов в саду
Для тебе, для тебе.
А може, завтра ти пройдеш ось тут,
Де вітер пелюстки колише.
Та знай, я щастя своє тут
Залишив, залишив я.

(Володимир Івасюк)

УКРАЇНЬСЬКА ЖІНКА

Ця стаття Юрія Липи була надрукована в далекому 1938-му р. в журналі «Українська жінка / Жінка» за квітень місяць. Але думки, якими ділиться автор з читачами, виглядають не тільки цікавими й повчальними, але й сучасними. Про автора: Юрій Липа (1900 – 1944) – ідеолог українського соціал-націоналізму, талановитий поет, прозаїк і публіцист, класик української геополітики; учасник Національної революції 1917 – 1920-х рр.; на повоєнній еміграції жив і працював у Польщі (Познань, Варшава), здобув медичний фах; автор праць «Призначення України», «Чорноморська доктрина»; лікар УПА; закатований радянськими окупантами.

На вступі не можу мислюю не привітати і мою матір, і матерей моїх батьків, і довгий ряд їх попередниць, тих жіночих істот, що губляться в темряві віків. Тих жіночих істот, що без них кожен з нас не був би тим, ким він є і, може, буде. Жінка – це щось як сонце і повітря довкола нас, що ми не привикли окреслювати. Правда, є лірики і є письменники, що так натхненно і гаряче пишуть про жінок. Однак ми не здобудемо від них знання про жінку. У всіх їхніх описах є потаємне бажання віддати лишень одну прикмету: безсилість вислову чоловічого почуття перед образом жінки. Жінка – одна з найбільших потужностей світу, предивно тривала у своїй владі. Дивно, тисячі разів описуємо Україну як місцевість, як теорію-заміри, як облічення чисел, а однак так зрідка описуємо її, як жіночність, як силу жіночости. Яка ж то багата сила!

Дехто, повний нужденних теорій, що прийшли з убогих надбалтійських країв до нашого пишного краю, хотів би із понять жінки і жіночости зробити щось нижчого, ніж служниця. Обридливо звучать їхні повторювання про те, що жінці належить тільки догляд за дітьми, відвідування церкви, варення в кухні і підвладність мужчині. Таким пригадаймо, що ще в XVI ст. існувала в нас «присяга молодих перед вінчанням», де він каже до неї, що «бере її як другиню», рівну собі перед Богом.

Дехто, повний хаосу і примітивізму, що приходять до нас з уральських пуц і московських лісових людей, хотів би зв'язати роль жінки тільки з примітивним залагодженням фізіологічного призначення. Таким пригадаймо слова з народної пісні, де багато є духу раси. У пісні говорить дівчина до милого, що річ не в карих очах, а «в тій правді», що є між українцем і україркою.

Врешті є й такі, що ціле поняття своє про Україну вкладають в образ героїчного вояка. Жінка не може бути, кажуть вони, героїчним вояком, отже тим самим не є вона важним

первнем в українській духовності. Власне, україрка, як мало котра жінка в Європі, була зв'язана і з війною, і з героїчною військовою. Багато їх було, багато їх є і ще багато буде тих українок, котрі потрапили залізом і вогнем боронити честі і слави України. Честь їм за це! А однак, коли спитати себе, чи то в тім є призначення україрки – то скажемо: ні! Вони можуть заступити своїх братів, що упадають, що найшлися в тяжких обставинах, вони можуть у шаленому вирі боротьби шляхетно згинуть як жертва, чи як боець, однак перше місце в воєнному риштунку – для мужчин, а не для жінок. Це їхнє, а не жіноче завдання. Ба навіть амазонки, це праукраїнське плем'я, що жили самі й управляли тільки війну й полювання, в описах еллінів не zostалися до кінця анахоретками, професіоналками війни. Навіть вони вкінці знайшли гарних, дібраних хлопців, покохали їх і побрались.

Українська жінка є зв'язана з військовою, але не там головний її вияв в духовності раси. Не там її влада. Може, та влада в любові? Там її природний терен кермування? Хто ж відмовить жінці зручності на цьому терені міражу, чарівництва, жорстокості, призначення і простоти? Ні, вона може знає терен любові ліпше від мужчини і більше угадує гру глибоких життєвих поривів, але вона не кермує ними. Навпаки, знаючи ліпше від мужчини всю небезпеку інстинкту любові, старається жінка радше злагодити брутальність і нерівність вибухів почуття.

Роздумування над жінкою і її роллю не такі цікаві в сучасній Європі. Тут, здається, французька й німецька концепції жінки вичерпали все можливе. Для україрка цікавіше є заглянути до іншого краю. Цікаво й тому, що там формується, мабуть, найбільший сучасний центр цивілізації білої раси, цікаво й тому, що свіжість світовідчуття там є яскравішою, аніж в Західній Європі. Це ж там, в Америці нотують уважні спостерігачі все більший зріст значення жінки. Американці не бояться

приходу ані тоталітаризму військовости, ані комунізму – для них майже невідхильною річчю є прихід жінок до влади. Там жінки грають першорядну роль в житті країни. У жоднім іншому краю немає такої пошани до жінки та бажання одночасно пізнати її істоту, як в Америці. Передовсім в американських біологів знайдемо на цю тему тепер багато аналітичних і синтетичних праць. Спровадити їх можна до кількох підставових тверджень.

Жінка є цілком відмінною від мужчини істотою. Роль її в цивілізації раси є вища, аніж чоловіча. Вона є носителькою тої цивілізації раси... Жінка-мати є найвища форма людства... Вона – не войовниця і не коханка. Є в ній більша духовна стійкість і зрівноваженість...

Треба признати, що кермує українською родиною жінка. Мужчина виступає назовні як представник і оборонець, але найголовніше духовне внутрішнє життя та формування опінії родини спочиває в руках жінки. Особливо видно цю перевагу жінки, коли споглядаємо пересічну міщансько-селянську родину. Жінка в родині є носителькою не тільки щастя щоденності, не тільки понять справедливості, але й суспільної й расової моралі. Вона більше, ніж мужчина, формує расу. Один з найближкучіших дослідників українських органічних форм співжиття проф. Ф. Щербина підкреслює, що підстави українського солідаризму, які полягають у рівності та однаковій відповідальності членів та моральному авторитеті провідника, дає передусім устрій української родини. Отже, жінка дає в родині і найсильніше пов'язання з минулим власної раси, і підстави норм групової організації раси. За витривалість у боротьбі раси завдячуємо жінці та її ролі в родині.

Але ж з родини повстає цілий світ раси. Еллінський світ народив, міт Платона про мужчину й жінку, міт про з'єднання їх в одну дивну й потужну істоту, наймудрішу й найвеличнішу, вселюдську. Український світ дав від свого початку інший міт про сполучення чоловічих і жіночих первнів. Вони сполучені в одній істоті – Матері. Мати – це найбільше божество трипільської основи раси, мати всіх інстинктів, всіх емоцій, всіх прагнень, Мати Всіх Богів, найбільше божество малоазійців і праукраїнської раси. Бо в цій істоті сполучено всі первні людини. І коли глянемо вглиб раси, поза тисячоліття, коли глянемо, що залишилось від її початків, то побачимо обожествлення Матері, як символу єдності нації в часі й моралі. Цей символ єдності увійшов і в українську християнську релігію, і в

сучасну українську родину, а тим самим кермує й суспільним життям української раси.

Типово балтійські, містичні блефи блукають серед українців, як примари, і це затирає образ українських духовних реальностей. Так само накидають українцям нужденне планування, взяте з чужих зразків, що цілком не бере під увагу ані історичного, ані расового змісту краю. Провідник – це тепер алтайський шаман з теоріями-заклинаннями, або германський кочівник, що «планово» шукає міражів, а не вождь українського типу, з великою моральною відповідальністю, гострозорим знанням елементів українства й оточення і з відвагою і з вірою в Божу поміч у Великій Пригоді, що зветься історією. І тому маю сміливість сказати, що всяке відходження від джерел і психології раси – це пониження її, а можливо навіть і запропачення, як би ці ідеї гарно не називались: соціалізм, донкіхотизм, динамізм, волюнтаризм.

Як дійшли інші до розуміння процесу кермування – не знаю. Мені особисто допомогла велика жіноча індивідуальність, може побіч Наталі Кобринської найбільша серед українських жінок XIX ст. Річ іде про Ольгу Косач – Олену Пчілку. Природна, расова спорідненість – це найважливіше для О. Пчілки. Органічне зв'язання зі своєю кров'ю – це одна прикмета її світогляду, друга – «почуття ворожнечі до інших з приводу любові до своєї національності».

Фізична любов до свого та фізична ненависть до чужого у світогляді, у духовності, – ось що характеризує українку від найдавніших аж до останніх часів. Своє під благословенством українки, закоханої в свої українські сили! О. Пчілка, як синтетичка суспільних теорій, перша в нас має честь свідомо уживати й пропагувати націоналізм в Україні. Та на сторінках її полтавського «Рідного краю» знайдем не тільки популярні тепер кличі націоналізму. Там є і далеко глибший клич – клич очищення нації від чужих елементів, а також підкреслення значення кровної єдності українців. Отже, її так само мусимо визнати за основоположницю ідей українського націоналізму.

Треба сподіватись, що чим більше українці, як раса, будуть знаходити себе, чим глибше відчують свої прадавні духовні традиції, тим більше довіри будуть мати до інтуїції, творчості та невсипущої енергії українського жіночого первня. З цілим правом можемо його вивисувати. Це один з найкращих жіночих первнів Європи. Він цементує, він дає стійкість і зрівноваженість українському духовному

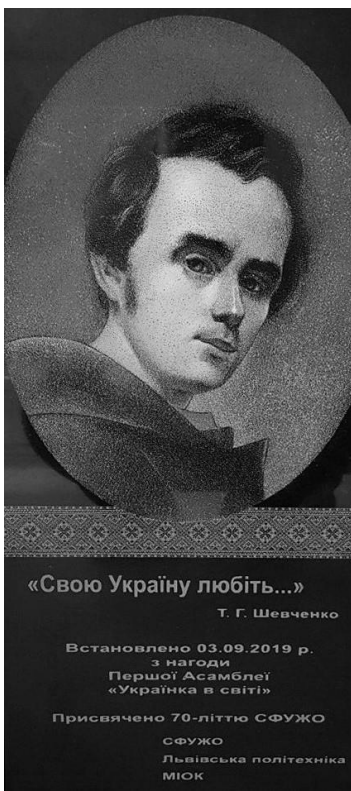

Полтавські лики Кобзаря засяяли у Львові й у Торонто

На Першій Міжнародній асамблеї «Українка у світі: професіоналізм, активізм, традиція», організованій Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» та Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій, урочисто відкрили пам'ятну дошку «Свою Україну любіть... Тарас Шевченко» – подарунок благодійників із Полтави Валентини Шемчук і Вадима Голобородова.

На виконання 20-річного власного винятково благодійного проєкту «Увічнення пам'яті великих українців» лауреати премії ім. Панаса Мирного Полтавської обласної ради заслужений працівник культури України, голова відділення Міжнародної організації «Жіноча громада» Валентина Шемчук і художник-гравер, кавалер ордена «За заслуги» Вадим Голобородов з ініціювали встановлення понад тридцяти меморіальних дошок і пам'ятних знаків видатним землякам на Полтавщині, в Україні й у світі. Добровинці карбують власну Шевченкіану. День народження Шевченка та 70-ліття СФУЖО – цим історично важливим подіям і Першій Міжнародній асамблеї «Українка у світі: професіоналізм, активізм, традиція» полтавці присвятили меморіальну дошку з автопортретом Тараса Шевченка 1840-го р. Її встановлено за сприяння Товариства дослідження монументальної спадщини Кобзаря «Братія».

У «Львівській політехніці» від організаторів святкової церемонії відкриття меморіальної дошки Провидцеві української нації виступили ректор закладу Юрій Бобало, директорка МІОКу Ірина Ключковська, голова СФУЖО Анна Кісіль; від ініціаторів встановлення пам'ятної дошки Великому Кобзареві – шевченкознавці, журналісти, волонтери Валентина Шемчук і Руслан Теліпський. Їх і Вадима Голобородова нагороджено Подяками Міжнародного інституту освіти, культури і зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка». На велелюдному зібранні були присутні також і видатні сучасники-

Меморіальна дошка
Т. Шевченкові.

львів'яни, серед яких поет і прозаїк, політичний в'язень Ігор Калинець. Найщирішу підтримку у співпраці ми відчули від канадки Євгенії Петрової – заступниці очільниці СФУЖО) та Маріанни Заяць – голови СУА. Нам надзвичайно приємно, що вклонитися Шевченкові в Галицькій столиці приїхали і юні шанувальники творчості Великого Кобзаря – учні з Полтавського міського багатопрофільного ліцею № 1 ім. Івана Котляревського та їхні вчителі Катерина Овчарова й Світлана Медведєва.

Під час урочистостей у місті Лева Валентина Шемчук подарувала голові СФУЖО Анні Кісіль витинанку з автопортретом Шевченка 1845-го р. Її виготовив член Національних Спілок художників і майстрів народного мистецтва, стипендіат президента України Дмитро Король. Разом із кременчуцьким митцем Полтавське відділення Міжнародної організації «Жіноча громада» з 2013-го р. здійснюють ініціативу «Об'єднані Шевченком», у межах якої й створено унікальну витинанку.

В. Шемчук
(праворуч)
вручає
витинанку
А. Кісіль.

Полтавські образи Тараса Шевченка віднині освятять Львівські пагорби й береги Онтаріо канадського Торонто. Натхненні духом поезії Національного Пророка українці в Україні й поза її межами, як завжди, гуртуймося в міцну родину!

Валентина Шемчук, Полтава.

ЦЕЙ ДЕНЬ В ІСТОРІЇ

Михайло Вербицький — автор гімну України

4-го березня 1815-го р. у селі Явірник Руський Сяніцького округу Королівства Галичина Австрійської імперії (нині гміна Бірча Перемишльського повіту, Підкарпатське воєводство, Польща) народився **Михайло Вербицький** — український композитор, хоровий диригент, священник УГКЦ, громадський діяч, автор музики державного гімну України «Ще не вмерла Україна».

Створення українського гімну бере початок з осені 1862-го р., коли на одній з вечірок у Павла Чубинського сербські студенти, що навчалися в Київському університеті, співали патріотичну пісню, «Серце біє і кровліє за свою свободу». Чубинському пісня дуже сподобалася; він вийшов в іншу кімнату і через пів години повернувся з текстом вірша «Ще не вмерла Україна». Уперше він був опублікований у журналі «Мета» у 1864-му р. Отця Михайла (Вербицького) текст вірша вразив і припав до душі високопатріотичним змістом і легкістю форми. Він написав до нього музику: спочатку лише як солоспів у супроводі гітари, а згодом адаптував її для хору.

Перша публікація «Ще не вмерла Україна» у журналі «Мета». Львів, 1863.

П. Чубинського у 23-річному віці вислали на проживання під наглядом поліції в Архангельську губернію саме за авторство славетного вірша «Ще не вмерла Україна». Шеф поліції звинуватив його у створенні «возмутительних песен», що мають «вредное влияние на умы простолюдинов».

Після проголошення незалежної Української держави у січні 1918-го р. пісня «Ще не вмерла Україна» звучала як національний гімн УНР, ЗУНР, Гетьманату й Директорії. Однак офіційне затвердження вона одержала лише 15-го березня 1939-го р. як гімн Карпатської України. Цікавим є факт, що 17-го червня 1917-го р. авторитетне американське видання *The New York Times* опублікувало замітку про затвердження офіційного перекладу гімну України, а також надрукувало цей переклад:

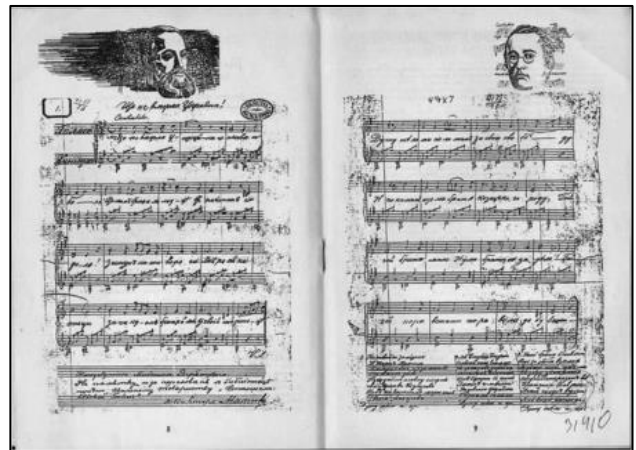
*Nay, thou art not dead, Ukraine,
See, the glory's born again,
And the skies, O brethren,
Smile once more!*

*As in Springtime melts the snow
So shall melt away the foe,
And we shall be masters
Of our homes.*

*Soul and body, yea, our all
Offer we at freedom's call—
We, whose sires were mighty
Cossack braves.*

Коли постало питання гімну в роки Радянського Союзу, пісню «Ще не вмерла Україна» одразу відхилили. Совіти вимагали, щоб у новому гімні стверджувалося, що Україна є державою, яка входить до складу СРСР, де вона «між рівними – рівна, між вільними – вільна». Також ставилася вимога, щоб у тексті обов'язково згадувалася комуністична партія, яка веде Україну до «світлого майбутнього». Тоді автором радянського гімну для УРСР став П. Тичина з віршем «Живи, Україно, прекрасна і сильна», що існував упродовж 1949 – 1991-х рр.

Зі здобуттям незалежності у 1991-ну р., музична редакція Державного гімну була затверджена Верховною Радою України 15-го січня 1992-го р., і це занесли до Конституції України. Але тільки **6-го березня 2003-го р.** Верховна Рада України ухвалила Закон «Про Державний гімн України», яким пропонувалося затвердити як Державний і Національний гімн на музику М. Вербицького зі словами тільки першого куплета і приспіву пісні П. Чубинського «Ще не вмерла Україна». Водночас перший рядок гімну, за пропозицією президента Л. Кучми, замінили на «Ще не вмерла України і слава, і воля». Важливо, що цей закон підтримали 334 народних депутати (з 433, що зареєструвалися). Не брали участі в голосуванні соціалістична й комуністична партії.

ЯКИМ БУЛО МОЄ ПЕРШЕ ЗНАЙОМСТВО З ШЕВЧЕНКОМ

Нині, коли вся Україна вклоняється Кобзареві, я і собі пригадую ті незабутні моменти з шкільних років, коли нас у дитинстві вперше знайомили зі Шевченком... Для нас, малих, він був Богом! Учителі Барчуки вміли так донести ту святість до наших дитячих душ, що у ніяких інших школах я не бачила подібного.

Ніколи не забути, як було у дитинстві у нашому класі. Мертва тиша, Антоніна Іванівна читає нам «Мені тринадцятий минало...» Ми ока не зводимо з неї — з вродливої жінки з вишуканою зачіскою, яку так прикрашають легкі кучері, з її одягу, де все бездоганно, з артистичного голосу, жестів... Урок веде правдива артистка, що заглядає у кожную дитячу душу. Перед нами — відкриті підручники з української літератури, звідки на нас дивиться малий Тарас, що пасе ягнят за селом. Антоніна Іванівна просить нас уважно придивитися до того малюнка і знайти помилку, якої допустився художник. Ми «втопилися» дитячими очима у ту сторінку, де бездоганно-вродливий, білявий Тарасик, біленькі ягнята, прекрасна природа, звідки нам вчувається спів пташок. І що там не правильного, ніяк не збагнемо. Учителька пояснює, що не все так добре було насправді у житті маленького Тарасика-сироти, як є на тому малюнку, де так усе гарно виглядає... Далі кожен з нас розповідає напам'ять «Мені тринадцятий минало...» з таким відчуттям, ніби ми разом з Тарасом пасемо ті ягнята за селом... Той урок був для нас всіх незабутнім, як Перше Причастя. Стукіт серця тієї днини ще відчувається донині.

А Шевченківські дні у Гринівцях були для всіх другим Великоднем — з виставами та концертами. У Гринівецькій школі — конкурси на краще читання шевченківських творів, репетиції до яких проводилися за кілька місяців наперед. Вкладаючи всю свою дитячу душу в те велике свято, ми змагалися за кращу вишиту закладку для «Кобзаря», а ту велику книгу вчилися любити як невідому нам тоді Біблію, бо першим «Святим Писанням» для нас був «Кобзар»!

У Гринівцях ніхто не вмів так правдиво передати Шевченківський голос, як Василь Олексюк! Нам усім пробігав мороз по шкірі, коли за бордовою завісою сцени сільського клубу лунав голос наче живого Шевченка:

*Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма...*

А далі сцена відкривалася і на нас, школярів-артистів, дивився переповнений клуб! На першій лавці сиділи головні режисери того великого дійства, вони ж декоратори, костюмери, журі, учителі Барчуки Андрій Михайлович та Антоніна Іванівна, а разом з ними і їхній син — художник Михайло, який, як ніхто інший у нашому селі, вмів відтворити на портреті живого Шевченка, що був головною окрасою сцени.

Світлина зі Шевченківського свята у Гринівцях.

З великим плином часу *Шевченківські дні* асоціюються у мене з Днем пам'яті наших дорогих учителів Барчуків, які жили, творили, щедро засівали добром своєї бездонної душі для учнів і людей нашого села, щоб навіки залишити по собі Світлу Пам'ять і Святий Приклад...

*І збоку цей день виглядатиме раєм...
Цілунок залишить Господь на чолі...
За те, що ми інколи навіть згораєм,
Щоб світ засвітився... Бо ми — вчителі...*

З незабутнього шкільного дитинства,
Наталія Слободян.

In May 2011, Resolution #2, composed at the XXIX Convention, read “To inquire into the possibility of establishing a UNWLA Endowment Fund for Lectureship in Women’s Studies at the Ukrainian Catholic University (UCU) in Lviv.” This rather bold move was easily adopted and the delegates gave the UNWLA Executive the authority to move ahead with negotiations. After more than a year of discussions with UCU, with each organization setting its own parameters, September 2012 witnessed the official opening of the “UNWLA Women’s Studies Lectureship.” A protocol of inviting visiting lecturers as well as arranging lectures open to the general public was established. UNWLA fundraising efforts collected \$100,000 as per the signed agreement with the Ukrainian Catholic Education Foundation (UCEF).

The lectureship evolved as interest grew; topics expanded from contemporary issues to historical perspectives. At the end of 2017, the UNWLA and the UCEF signed an addendum to the original agreement in order to expand the Lectureship into a Women’s Studies Center. This “upgrade” (UNWLA contributes \$10,000 annually) defined that the Center would have its own room on campus, that an administrative aide would be made available to Halyna Teslyuk (coordinator of the Women’s Studies Lectureship and now Center), and that a working library would be established. As Dr. Marta Bohachevska-Chomiak (director of the UNWLA program) stated, “The UCU Women’s Studies Center will give us a very effective way of realistically participating in Ukraine’s effective integration into the international community. The women will acquire awareness of their potential and a better understanding of how an institutional framework helps individuals flourish. The Women’s Studies Center will be a wonderful catalyst for other academic institutions.”

Why am I revisiting the history of the Women’s Studies Center at this time? Because this program is able to offer deeper support and academic advice and allow either history or social

studies majors to focus on women’s studies. Last semester, the first Masters graduate very successfully defended her thesis on a women’s studies topic: “The image of war and foreign occupation in the women’s context: Russian narratives of the war 1812.”

Daria Rezyk, whom the Center supported academically and through which Daria received a grant, wrote to me: “I had the opportunity to discover women in the early NINETEENTH century—their thoughts, their experiences, their mode of thinking. It was a true novelty for me, since I was engaged in a very different historical period during my bachelor’s program. The War of 1812 is traditionally viewed through the eyes of a man: not only thematically, but also stylistically. Female writing during this period was on the margins, and my goal was to bring it to the forefront. How did the women affected by this war feel? How did the women of this period write about these times? Were the judgements of the peasant woman and the noblewoman the same? Did the women of the time construct their narratives differently from the men? I attempted to answer all these questions and more in my thesis and I am very confident that I succeeded.” Daria also shared that she had always dreamed to be able to research just such a historical topic and that the Women’s Studies Center at UCU enabled and supported her to be able to pursue her dream!

The 64th Session of the Commission on the Status of Women at the United Nations will take place March 9–22, 2020, in New York City. In 2020, the global community will mark the twenty-fifth anniversary of the adoption of the Beijing Declaration and Platform for Action (1995), which is considered the most progressive blueprint ever for advancing women’s rights. This year’s session will be reviewing the progress of this action: “Beijing + 25.” We are proud to acknowledge our Ukrainian women’s accomplishments:

- ◆ Dr. Lyudmyla Porokhnyak, president of the National Council of Women of Ukraine and VP of the International Council of Women European Center, was announced as one of a list of candidates who won “honorable mention” in the Women of Distinction Awards competition sponsored by the NGO CSW.

- ◆ The Institute of Cultural Affairs of Ukraine will host a panel entitled Discrimination Based on “Motherhood” and Violence Against Women as a Major Obstacle to Equitable Societies.

- ◆ The World Federation of Ukrainian Women’s Organizations’ panel will address “Beijing+25:

What's Behind the Anti-Gender Backlash (Central and Eastern Europe)?”

In addition, there will be several more parallel events regarding Ukraine and Ukraine-related topics. These are being organized by NGO's (non-governmental organizations) from Ukraine. What a contrast between the role and input of the woman of 1812 (the subject of Daria Reznyk's research) and that of today's woman as she not

only participates in conferences such as the CSW but truly affects change!

See photos on Page 3: (1) UNWLA Women's Studies Center at UCU official flier. (2) Fall 2020 UCU Master's program graduate, Daria Reznyk).

Reports for Convention Book

Chrystia Boyko, 2nd VP for Membership

As you know, the UNWLA will be holding its XXXIIth National Convention in September 2020. In line with this we will be compiling and publishing a convention book, which includes reports from UNWLA officers, Regional Councils, and Branches. Below are guidelines and deadlines and other information about compiling and submitting these reports.

1. Name your Branch and patroness and identify city and state. Also specify which Regional Council your branch belongs to or whether you are Branch-at-Large.
2. Set a date to have your Branch/Regional Council picture taken. Choose a good background that will showcase everyone (Ukrainian embroidery is suggested but optional). When you send in your picture(s) make sure you follow the instructions given in the Convention Book informational letter with respect to format (JPEG), size, resolution, cost, etc. Do not hesitate to contact the Convention Book Committee with questions or concerns. We want you to succeed and be happy with your submission.
3. Photo(s) of members. Please include full names and specify from left to right, seated, first row, etc.
4. Don't forget to list absent members too! Years from now you will be able to go back and read who was a member and approximately for how long.
5. Include branch activities and special events of the last three years (2017, 2018, 2019). It's nice to reminisce. Pick some time at your meetings to help put together an outline of your hard work. Consider sharing the draft with entire membership before submitting. You may discover that some important details have been omitted. Have someone on the Board read the report for accuracy.
6. A nice option is to conclude with a greeting to the organization and/or convention attendees.
7. Scour past Convention Books for ideas and suggestions. This is your history. Enjoy the process.
8. Last but not least, please submit your report in a timely manner, adhering to the deadline. The ladies assembling the Convention Book are working tirelessly and doing a fantastic job and appreciate your input and cooperation.

Contact information: chrystia@cox.net, home telephone 480-991-4656, cell 602-882-1552.

WHAT'S IN A NAME?

by Daria Romanko

I knew from childhood that my first name was unique. Daria. A name that no other girl I knew shared. I always wanted a common name, a name everyone could pronounce correctly, but Daria was a name that my mother loved. And my last name—Chornomaz—was even more difficult for non-Ukrainians! And yet my name defined me, and I was always proud to acknowledge my Ukrainian heritage. My parents, Helena and Sam (Олена і Симен) taught me to love all things Ukrainian: culture, music and, of course, Ukrainian cuisine. They loved to sing duets, and our house rang out with their melodious tunes. The newspaper *Svoboda* arrived weekly, and my father devoured it. My mother quietly stole moments to read her *Our Life* magazines, which were addressed to Olena rather than the anglicized Helena she used in the non-Ukrainian world.

I was born and raised in the housing projects of Newark, New Jersey, where I lived until I was 13, the year my family, which now included my three younger brothers—Dennis, Daniel, and David—moved to Hillside, New Jersey. During this time, all members of my family were faithful congregants of the First Ukrainian Presbyterian Church in Irvington, New Jersey. The church provided a protective, nourishing environment as I taught Sunday School, sang in the choir, and worshipped with other Ukrainian families. I had learned to read and write Ukrainian at church, which offered Saturday language class one year. To my regret, I never learned to speak Ukrainian fluently as English was primarily spoken in our home.

The members of the church, and especially the choir, were my extended family. There were about 20 members in our group. I was a soprano, and we sang a capella every Sunday under the direction of George Kirichenko, a talented musician. We loved singing at appreciative non-Ukrainian churches and once performed at Carnegie Hall. The most fun, however, was caroling on Ukrainian Christmas Eve at parishioners' homes where our boisterous group was welcomed with food and drinks. The choir sometimes caroled for three days in order to include those who had moved to the suburbs but still wanted to hear the treasured Ukrainian carols in their homes.

It was at my beloved church where I met my husband Ted. He and his parents, Julie and

Walter, and his brother Steven, attended frequently. We married in 1964 and have three children and seven grandchildren. It has always been important to me to retain a connection with the Ukrainian community and pass down the traditions and culture to my children and grandchildren. Our annual weekend at Soyuzivka is always a fun way to ensure we don't forget our roots.

Throughout my life I have embraced an interest in being creative through handwork. I like to knit, crochet, needlepoint, and cross-stitch, and have even tried my hand at making pysanky and Ukrainian embroidery. However, my passion for the past 25 years has been quilting and a desire to gift quilts to others. This is what keeps me busy most days. I became enamored with quilting after seeing a friend's grandmother present her with a beautiful wedding quilt. After many lessons, I finally became satisfied with creating comforting quilts that are meant to be decorative, but above all, to be used and loved until threadbare. I have never sold any of my quilts; instead, I donate them to those in need or to charities that auction them to fund their respective organization. Of course, each member of my family and every good friend has a quilt—or two—I have made!

Every single quilt has a different pattern and/or fabric so that not one has ever been exactly duplicated. It usually takes me a couple of months to complete a lap-sized quilt that is good for snuggling up all year round. A bed-sized quilt is a real labor of love and seems to take forever to finish! As I write this story, it is my joy and honor to be sewing a quilt that will be given to the UNWLA to be raffled off at the upcoming UNWLA convention in September 2020. The proceeds will provide funds so that these dedicated women of this organization may continue to support Ukrainian causes and promote the spirit of Ukrainian women in the United States. May the winner of this quilt find joy knowing that she has helped fund such a charitable organization, and may she also be blessed and comforted as she enjoys its beauty and warmth. And, oh yes, my Ukrainian name that I now love will be written on the label that I sew into this quilt: Дарія.

Editor's note. A photo of the author and the quilt described in the closing paragraph of her story graces this issue's back cover.

OPERA GAZ: HISTORY'S INSTRUCTIONS

by Olena Jennings

Opera Gaz, an opera performed at La MaMa E.T.C. in New York City December 19–22, was created by Yara Arts Group in collaboration with Nova Opera. The libretto was created by Virlana Tkacz. Music and additional librettos were by Roman Grygoriv and Illia Razumeiko. The narrative, a reminder that history instructs, was secondary to the music. The music created the atmosphere of gaz (gas). At times, it was overpowering and percussive. Elsewhere, it was melodic. The language used in the show starts out simple, with a lot of repetition of the word “gaz,” but gradually becomes more complex with the singing of Tychyna’s poem “The Party Leads the Way.”

One of Yara Arts Group’s most ambitious productions, *Opera Gaz* is a masterful synthesis of many components. The connection between Yara Arts Group and Nova Opera is magical. The theme was inspired by German dramatist Georg Kaiser in 1919 and is based on a performance by the famous director Les Kurbas in the 1920s. The gaz (gas) is central to the opera. It creates an aura of energy for the entire western world. All the workers on stage move in rhythm to create it, but the overarching question is when will the rhythm be broken? When will one worker decide not to comply? Gaz is something bigger than people, but when will people stop believing in it?

The set is striking with the spiral of lights in the background, also used for the Yara Arts Group exhibit titled “Kurbas: New Worlds.” The set is inspired by Vadym Meller, a designer who worked under Les Kurbas. The costumes for *Opera Gaz*, designed by Tetiana Sherstiuk, are based on designs by Meller and create the image of factory workers with an emblem of blue and red on their chests, an emblem shining like an abstract painting. The women are enveloped in their task of making gaz. When they find the production of gaz destroyed, they shed their uniforms. Later, the women appear in simple dresses, the fabric almost transparent, no longer concealing their true bodies.

Pavlo Tychyna’s (1891–1967) early poems are part of the performance. His poem “Spring

Awakes,” which doesn’t focus on the socialist realism typical of his work, still asks “why won’t you sing with the collective?” Tychyna’s “The Party Leads the Way” is also a significant poem in the opera, emphasizing the importance of working for the good of the group.

The performance reminded this writer of Timothy Snyder’s book *On Tyranny*. The gaz becomes oppressive, reflecting the tyranny of the industrial world over the natural world, a concept especially important today because of climate change. Humans tower over the natural world as they work to oppress it. They easily fall into the collective, no longer acting on their own. Even when they think they are rebelling against the collective, they are doing it together.

Snyder also writes about “our imaginary perfection.” Gaz seems like perfection, but the leaders only imagine it this way. In truth, the workers are unhappy with it. Foreshadowing in the opera hints that this world will be destroyed. And indeed, the world under gaz is devoid of love and true connection. When two characters lean forward for a kiss, they have trouble reaching each other. When the piano that is the center of gaz production is destroyed, chaos reigns. Tools shatter the piano into pieces, and its pieces lie like skeletons on the stage. The workers move with rage. Their arms swing as they smash. Then the pieces are shattered further, until the stage is covered with debris. Afterwards, the female characters reclaim their natural selves, full of emotion and love. Their factory uniforms lie scrunched at their feet and they are now wearing simple white dresses. At the very end, there is a sign of hope in life, glowing eyes searching for the world.

Walking out of the theater after the production ended we saw two other pianos, waiting to be destroyed during the next two performances of the opera. We became conscious of the repetition that takes place even in this, knowing that a piano will be destroyed again and again. And that it will also be rebuilt.

СОФІЯ РУСОВА

У 80-ту річницю смерті

«У житті кожної шляхетної людини має світитися ясна зірка: щаслива доля рідного народу». Автором цих святих слів є Софія Русова – вчена, педагог, літературознавець, громадсько-політичний діяч. Софія народилася в Олешні (Чернігівщина) 18-го лютого 1856-го р. у родинному маєтку Ліндфорсів. Мати її – Ганна Жерве – французька, батько Федір Ліндфорс – шведського походження. Українське оточення чарівної Чернігівщини, пісні, звичаї, нянька-українка стали фундаментом її глибокого патріотизму та бажанням служити українському народові.

Родина переїхала з 9-літньою Софією до Києва, де опинилася в середовищі Старицьких і Лисенків. Там ще міцніше загартувався український світогляд Софії. Молода талановита піаністка закінчує в Києві жіночу гімназію з золотою медаллю. У 1871-му р. з сестрою Марією засновує перший український дитячий садок і займається позашкільною освітою для старших. Щоб успішніше виховувати дітей, починає студіювати твори найбільших світових педагогів.

Софія Ліндфорс також бере участь у зборах «Київської Старої Громади», де знайомиться з Олександром Русовим. У своїх «Споминах» пише: «Він перший відкрив мені красу української поезії, заговорив до мене українською мовою». У родині Ліндфорсів розмовляли французькою. У 1874-му р. Софія одружується з Олександром Русовим у Петербурзі. М. Лисенко написав їй, як весільний подарунок, композицію «Золоті ключі».

У 1876-му р. Емським Указом було заборонено друкувати твори українською мовою. У цей час Русові готують до друку повний нецензурований текст Кобзаря. Щоб його видати, їдуть до Праги. Того самого року у Празі виходить 1-й том дозволених творів, а у 1877-му – 2-й том, нелегальний, з творів цензурованих. На будинку, недалеко Вацлавської площі, де друкувався Кобзар, нині є пам'ятна дошка, що нагадує про цю історичну подію.

Русова використовує час у Празі, студіюючи в університеті. У 19 років пише одну з перших своїх літературознавчих праць французькою мовою про творчість Т. Шевченка для паризького часопису «Ревю Світової Літератури». У 1879-му р. Русові повертаються на Чернігівщину з сином Михайлом (1876-го р.н.), а у 1886-му р. у них народжується доня Любов.

Громадсько-політична діяльність Русових

не подобалася царській поліції. І в 1881-му р. Софію перший раз ув'язнюють; відтоді вона постійно перебувала під поліційним наглядом. Не раз сиділа у в'язницях Одеси, Харкова (де у січні 1896-го р. у неї народився син Юрій), Полтави, Катеринослава.

В Україні Софія бачить брак медичної опіки в навколишніх селах. Тому вчиться на фельдшера та успішно складає іспити в Лікарській управі. З ентузіазмом кидається у вир нової праці. Також Софія удосконалює себе в педагогіці. Викладає на Вищих жіночих курсах при Київському університеті та читає лекції з дошкільного виховання у Фребелівському жіночому трирічному інституті. У 1912-му р. на З'їзді вчителів у Києві виступає з доповіддю, яку закінчує словами: «На вчителях лежить головне завдання національного пробудження народу та керівництва ним в його соціальній, політичній і національній боротьбі».

У 1915-му р., через Першу світову війну, Русові виїхали до Саратова, куди евакуювався Інститут, де працював О. Русов. Там, після довгої й тяжкої недуги, він помер. Похований на Байковому цвинтарі в Києві.

У 1917-му р. на початку Визвольних змагань Русова з невеликою кількістю жінок стає членом Української Центральної Ради. З її ініціативи 19-го березня 1917-го р. відбулося відкриття Першої української гімназії ім. Т. Шевченка в Києві. За гетьманату Русова очолила в Міністерстві освіти відділ дошкільної та позашкільної освіти. У 1919-му р. стає співзасновницею і співредакторкою нового педагогічного журналу «Світло». Працювала над дерусифікацією шкіл і брала участь у створенні програм національних шкіл. За її словами, «школа й освіта – один з найважливіших чинників повноцінної держави. Школа має бути не лише головним засобом для поширення народної освіти, а й тим середником, де зароджується, виховується, зміцнюється національна свідомість». Вона вимагає від учителя добре знати індивідуальні якості учнів і вміти кожного залучити до активної розумової діяльності. У своїй праці «Теорія педагогіки на основі психології» пише: «Учитель, який передає дитині тільки знання, – це ремісник». Про дореволюційну російську школу в Україні пише у статті «Націоналізація школи»: «Скільки було покалічено російською школою... діти повиходили зі школи своєю народом на сором... то була школа рабського

виховання». У статті «Дещо до сучасної педагогіки» говорить про негативний вплив навчання чужою мовою, цитуючи та обґрунтовуючи чеського теоретика Каднера: «Держава, яка мовчки дозволяє, або прямо допомагає, щоб дітям нав'язувалася інша мова навчання, є несправедливою й аморальною». Як потрібно над цими словами нам задуматися!

Після поразки Визвольних Змагань, Русовій (з третьої спроби) вдається перейти кордон і через Львів, Тарнов, Відень приїхати до Подєбрад, а потім до Праги. Тут вона активна в Педагогічному інституті, де з 1923-го р. очолює катедру педагогіки. Викладає в Подєбрадській Українській Академії, пише статті, виголошує доповіді на наукових конференціях, ознайомлює українців з найновішими дослідженнями в педагогіці. У Карловому університеті у Празі викладає французьку мову. Як довголітня голова Української Національної Жіночої Ради виступає на світових жіночих з'їздах та розповідає про Голодомор, тяжке становище жінки в Україні, репресії української інтелігенції. Її палкі слова про Україну звучать в Греноблі, Відні, Римі, Подєбрадах і знаходять розуміння. Праці С. Русової з теорії навчання та виховання, літературознавства, українського жіночого руху є актуальні й нині. А Наукова Рада Соціального інституту в Празі у 1929-му р.

присвоїла Русовій почесне звання доктора соціології.

Попри зайнятість, Русова знаходила час на щотижневі сходи з дітьми емігрантів. Ось що розповідає Оксана Вікул про це: «Наша «бабуся» Софія Русова проводила у себе вдома для дітей емігрантів щотижневі сходи, щоб глибше їх ознайомити з історією, культурою України. На ті зустрічі запрошувала відомих професорів Українського Вільного Університету та Українського Педагогічного Інституту».

Софія Русова відійшла у Вічність у Празі 5-го лютого 1940-го р., проживши 84 роки творчого життя, повного праці для добра українського народу. Похована на Ольшанському цвинтарі.

У Празі в 2000-му р., в 60-ту річницю смерті Софії Русової, відбулася велика наукова конференція за ініціативою д-ра Тетяни Беднаржової, проф. Карлового Університету та голови Союзу Українок Чехії. А СФУЖО ще в 1998-му р. передало Союзом Українок України повну суму грошей на побудову пам'ятника Софії Русовій у Чернігові.

У 80-ту річницю смерті згадуємо Софію Русову, цю жінку велетня на переломі ХІХ — ХХ ст. Її жертвна праця для нашого народу є світлим прикладом для наслідування.

Оксана Бризгун-Соколик, Почесна голова СФУЖО, Почесна членкиня СУА.

Світлина з допису Центру Студенського Капеланства ЛА УТКЦ у мережі facebook

БЛАГОДІЙНІСТЬ ПОВЕРТАЄТЬСЯ ВДЯЧНІСТЮ

Ми одержали подяку за допомогу дітям у Покровську. Це вже третій рік допомоги від СУА. Цього року діти захотіли собі зимові куртки і СУА допоміг їм придбати одяг. Ось що написав нам директор Центру «Отчий дім» Олексій Каган: *«Шановні союзьнки Америки! Прийміть, будь ласка, щирю подяку за Вашу турботу про наших дітей! Ваша любов не просто зігріває у холод — вона зігріває серця. Ми дякуємо Богові за Вас та молимося за Ваші сім'ї. Нехай те добро, що Ви так щедро даруєте людям, повернеться до Вас сторицею! Від імені вихованців Центру «Отчий дім» та особисто від себе, — Олексій Каган»*

Владика Степан Сус надіслав нам інформацію про зимовий табір, який СУА підтримує 5-й рік поспіль. Упродовж 14 — 18-го січня у м. Яремче отці капелани та волонтери Центру Опіки Сиріт організували відпочинково-розважальний дитячий табір «Різдвяна Школа» для сімей зі Сходу України. Учасниками цього табору стали 32 дітей віком 5 — 19 років, які перебувають у дитячих будинках сімейного типу м. Буськ. Усіх разом з батьками та опікунами було 46 осіб. За ці дні діти мали змогу зрости інтелектуально, розширити свій світогляд і ближче познайомитися з культурним надбанням України. Окрім активного відпочинку — походів у гори, катання на лижах і різних ігор, учасники також мали молитви та духовні розваги, що їх провадили о. Роман Прокопєць та диякон Юрій Федішин.

Цього року 75-й Відділ СУА Округи Нью Джерзі частково підтримав табір допомогою у \$2,500.

Ока Грицак, голова комітету суспільної опіки СУА.

«У тобі так гарно пахло давниною, рутою-м'ятою, любистком...»

Як гарно писав про таку хату Олександр Довженко: «Мені жаль розлучатись з тобою. В тобі так гарно пахло давниною, рутою-м'ятою, любистком, і добра щедра піч твоя пахла стравами, печеним хлібом, сушеними яблуками і сухим насінням, зіллям, корінням. А в сінях пахло макухою, гнилими грушами і хомутом. У твої маленькі вікна так приязно заглядали сонце і соняшник, і всякі інші квіти, і зілля всякі пахучі».

Німецький географ Йоган Георг Коль, перебуваючи в Україні у 1838-му р., писав: «Українці живуть в охайних, завше підтримуваних у чистоті хатах, які начебто усміхаються до тебе. Господині не задовольняються тим, що кожної суботи миють їх, як це роблять голландці, але ще й раз на два тижні білять житло. Від того хати в Україні виглядають вельми чепурними, немовби свіжовибілене полотно».

Марія Комісарчук. Українська хата.

Довгий час свого розвитку пройшла українська хата – від приземкуватої землянки до чепурної, що вчарувала увесь світ, оселі з білими стінами, вишневими садками, палахкими рушниками на покуті, мальованими коминами й терпким запахом рути-м'яти на долівці. Хата – то цілий світ українського селянина, наповнений важливими символами: Долівка зв'язувала його з Матір'ю-Землею, стіни захищали від ворога, дах – од негоди, а сволок – він нечистої сили. «Земляна підлога, вимазана глиною; рідше – взагалі підлога. З глини були стіни, стеля, простінки, навіть підлога, яку тут називали долівкою» (І.Сенченко). Долівка українського житла аж до початку ХХ ст. була переважно глиняною. Збивали її переважно з червоної глини. Щосуботи і перед святами «землю» змащували спеціальним розчином і, коли вона висихала, застеляли пахучим різнотрав'ям: татарським зіллям, м'ятою, чебрецем тощо; тому в оселі завжди стояв приємний запах трав. Для освітлення слугували посвіти, лучинки, світички, які встановлювалися навпроти печі.

Число з традиційно стало складовою частиною символічного змісту хати. За вертикаллю житло ділиться на три частини. Три яруси житлового простору відігравали важливу символічну роль у взаємозв'язку обжитого простору з Всесвітом. Верхній ярус житла – це зв'язок з небом, високою сферою світотворення. **Сволок** виконує роль охоронця оселі, лінії, на якій вона тримається та котру не сміють переступити злі духи. На сволок завжди клали пахучі трави: чебрець, звіробій, материнку. Елементи середнього ярусу – **стіни, двері, вікна, простінки** – це проміжок між ідеалізованою небесною сферою та підземним світом. Вікна і двері виступали в ролі зв'язкових для спілкування людини з навколишнім світом, наділялися магічними властивостями оберегів житла. Нижній ярус (**долівка, підпичтя, призьба**) – це поєднання з Матір'ю-Землею, нижнім світом творення. Межа світу наземного і підземного.

Українська хата мала **запічок**. Якщо в сім'ї жили два або й три покоління, то в хаті у запічку хтось зі стареньких і жив, і спав.

Інтер'єр української хати на Лемківщині.

Призьба – зовнішня частина хати, невелике підвищення в її передній частині, не вище фундаменту чи підмурівки або дерев'яної підвалини. Її обмазували червоною глиною, що символізувала очищувальну силу вогню. До зими на призьбу ставили загату, для утеплення стін, а в теплі пори року використовували в інших корисних цілях: сушили цибулю, часник, мак, різне зілля, виставляли посуд, а у свята або в час відпочинку застеляли домотканими доріжками та збиралися цілою родиною для розмов про життєві та господарські справи. Спільне перебування родини на призьбі – ознака родинної злагоди. Призьбу завжди тримали в чистоті, дуже часто підводили червоною глиною – утворювалося кругом хати замкнене коло, що не впускало злих сил до середини.

Українська хата, як правило, була розміщена до вулиці **причілками**, тому декоративно оздоблювалися і чола, де часто стріха завершувалася фігурною оздобою у формі кінської голови, вона вважалася оберегом від злих сил. У деяких місцевостях на гребені з обох боків зустрічалося різьблене зображення змії, образ якої символізував вічність, мудрість і життя. Інколи чоловічі стріхи прикрашалися великими розетами – символом сонця, а також зображеннями птахів і квітів.

Наснились мальви, рута-м'ята
І скрип криничний журавля,
І смерекова отча хата,
Яку давно покинув я...

Дитячих літ моїх колиска,
Моя порадиця свята,
Вона, як доля, рідна й близька,
Миліш її ніде нема. (М.Бакай)

Назар Обідзінський
(<http://nazarbo.blogspot.com>).

Я так люблю простих людей

Я так люблю простих таких людей,
Простих душею, розумом і змістом.
Я в людях цих знаходжу привілей,
Бо кожен з них є завжди оптимістом.
Розмову з ними можна завести
На будь-яку цікаву мені тему,
І рішення допоможуть віднайти
На всі питання чи якусь проблему.
Із ними просто бути тим, ким є,

І носа дерти вгору їм не личить.
Із перших слів моя душа їх пізнає,
Всього найкращого тобі лиш зичать.
Я так люблю простих отих людей,
Таких багато, якщо глянути довкола.
Від них теплом аж віє із грудей,
Не підведуть такі в житті ніколи!

Людмила Степанишена,
м. Немирів, Вінницька обл.

Our Cover Artist

Born in Lutsk, Ukraine, in 1955, **Valya** completed her art studies in 1978 at the Lviv State Institute of Applied and Decorative Art (now the Lviv National Academy of Arts) with a concentration in weaving. She then worked as the head designer at the Cherkasy Silk Factory in Ukraine. From 1997 to 2000 she was a professor and Chair of the Department of Fashion Business Management at the Kyiv National University of Culture and Art. In 2000 she opened a studio in California and began exhibiting actively and working as an artist. She has participated in over 50 international and national shows as well as international biennales, including *Textile '11* (Kaunas, Lithuania), *Contextile '12* (Portugal), *ARTIstanbul* (Turkey), and *ARTVilnius* (Lithuania). Her work has appeared in numerous publications and anthologies and is included in various museum collections around the world, among them the Khmelnytsky Museum of Decorative Art, Ukraine; Lviv National Museum of Decorative Art, Ukraine; and Museum of Lviv Academy of Decorative Art, Ukraine. She has also received a number of awards, among them the Brakensiek “Caught Our Eye” Award. The artist currently resides in Oceanside, California.

Світова Федерація
Українських Жіночих
Організацій

Міжнародний інститут
освіти, культури та зв'язків з
діаспорою

Проголошення початку проведення 32-го літературного конкурсу СФУЖО ім. Марусі Бек для українок усього світу

ТОРОНТО—ЛЬВІВ: З нагоди 70-ліття СФУЖО Світова Федерація Українських Жіночих Організацій у партнерстві з МІОК м. Львів, проголошує 32-й літературний конкурс СФУЖО ім. Марусі Бек для українок з усього світу. Літературний конкурс носить ім'я Марусі Бек — першої народженої у США жінки, яка отримала юридичну освіту. Маруся Бек була активною діячкою Союзу Українок Америки та Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Маруся Бек стала першою жінкою, яка очолила міську раду міста Детройт, а відтак у 1958 — 62-х рр. стала діючим мером цього великого американського міста.

ТЕМА КОНКУРСУ: «Що можу я, українка третього тисячоліття?»

Жанр літературного твору: есе, нарис, оповідання.

Вік конкурсанток: 14 — 25 років.

Разом із літературним твором авторка повинна залучити коротку довідку про себе: прізвище, ім'я, вік, країна проживання, домашня адреса, фото.

Обсяг робіт для двох вікових категорій:

14 — 17 років — до 1000 слів, 18 — 25 років — до 2000 слів.

Праця повинна бути підписана псевдонімом і надрукована шрифтом *Times New Roman* розміром 14 з інтервалом 1,5 у форматі текстового редактора Word.

Куди надсилати твори та особисті дані:

Друковані українською мовою твори з переліком використаних першоджерел просимо надсилати на електронну скриньку concursm.beck@gmail.com з позначкою «Літературний конкурс СФУЖО ім. Марусі Бек».

Прийом конкурсних робіт відбуватиметься з 31-го січня до 31-го травня 2020-го р.

Переможці конкурсу отримають грошові винагороди від 100 до 600 канадських дол.

За додатковою інформацією просимо звертатися до Офісу СФУЖО за адресою:

wfuwo.office@gmail.com

«Тарас. Повернення»

16-го лютого в Українському Інституті Америки (Нью Йорк), відбулася презентація нового художнього фільму «Тарас. Повернення» з участю автора сценарію та режисера Олександра Денисенка (Київ), оператора Олександра Кришталовича та актриси Анни Топчій, яка грає головну жіночу роль у цьому фільмі.

Історична романтична кіносага «Тарас. Повернення» — це перший український фільм про десятирічне заслання Тараса Шевченка в російській царській армії в казахських степах. Це перший український фільм про першого політичного в'язня російського ГУЛАГу. І це перша спроба в історії українського кіно розкрити постать Шевченка не з точки зору вихолощеного академізму, а як цікаву та неординарну Особистість. Забудьте про образ «діда в кожусі», адже у цьому фільмі, як і в житті, Шевченко — жартівливий, ексцентричний, романтичний і, водночас, величний! У фільмі зняті неймовірні, воістину фантастичні пейзажі Мангистауської пустелі Казахстану, які сплітаються з духом і пориванням до свободи головного героя.

У 2019-му р. на міжнародних кінофестивалях у Кам'янці-Подільському, Рівному та Чернівцях фільм «Тарас. Повернення» отримав головні призи.

Показ фільму відбувся за підтримки Союзу Українок Америки. Спонсор перегляду фільму — Федеральна Кредитова Кооператива «Самопоміч», Нью Йорк.

Флешмоб в Українському Інституті Америки на підтримку фільму «Тарас. Повернення».

Олексій Голубов, Генеральний консул України в США, дякує за фільм. Зліва: Олексій Голубов, Олександр Денисенко, Анна Топчій, Олександр Кришталович. Фото Володимира Дейнека.

Інформація Громадського комітету підтримки фільму «Тарас. Повернення» в США.

Women In The Gulag 1940-1950 A Presentation by Dr. Oksana Kis'

by Irena Gramiak

On November 15th, UNWLA Philadelphia Regional Council together with The Ukrainian Heritage Studies Center (UHSC) of Manor College presented Dr. Oksana Kis's work "Women in the Gulag 1940–1950." Arriving guests were invited to tour the exhibits at the UHSC. One room was set up with a smart board and rows of chairs. Guests took their seats, and were welcomed by museum curator Chrystyna Prokopovych. Iryna Buczkowski, Membership Chair of UNWLA Philadelphia Regional Council, introduced the presenter.

Dr. Oksana Kis' Ph.D.

Dr. Kis' has a Ph.D. in History/Ethnology and is a Senior Research Associate and Senior Scholar in the Department of Social Anthropology in the Institute of Ethnology at the National Academy of Sciences of Ukraine.

Her presentation was informative and inspirational. She spoke not only of the horrible conditions in which the women in the Gulag were forced to live and work, but also of their strength, spirit and resilience. She also explained how determined they were to keep their culture and traditions no matter the cost, secretly holding Sunday mass together and singing Ukrainian folk songs. They even insisted on making their prison-like barracks home, decorating and even embroidering with anything they could find. They also looked after and took care of each other. Many complete strangers became family in these camps. Dr. Kis' presentation included slides of photographs taken near the camps. Unfortunately there were no photos of life inside the camps because all records and evidence were destroyed by the Soviets.

After the presentation Dr. Kis' welcomed questions from the audience. There were many interesting questions especially those about women who had babies in the Gulag. What happened to the children? Were they ever reunited with their mothers? Dr. Kis' answered all questions thoroughly and showed a real passion for the topic. Afterwards guests walked around the museum, viewed the exhibits and discussed the presentation, adding their own family stories to the conversation.

This writer was very moved by the presentation. It fortified something that I've been taught all my life: that Ukrainian women are strong, brave, smart and resourceful. They can overcome anything. And when they band together, their strength multiplies.

Mea Culpa

The February issue of *Our Life* included a heartwarming and informative article written by Viktor and Betsy Decyk about a young student named Thais de Moraes, one of a number of scholarship students supported through the UNWLA Scholarship Program by Mr. and Mrs. Decyk in Brazil. It was recently brought to our attention that one of the paragraphs in the article appeared twice (once on page 9 and again on page 10), an error I made during the layout process and failed to notice when the pages were being reviewed and proofread prior to publication. My most sincere apologies to the authors and to readers for this error. - tsc

«Вигнані з отчих земель». Лемки.

*У ранковій порі раптом тишу прорізали дзвони,
Шовіністська чума викидала людей із осель
І як власниця долі формувала під дулом колони
Мільйон українців — депортованих з рідних земель.*

Ось і минув 2019-й рік... Складний і насичений емоціями та подіями, неповторний і незабутній. Багато цікавих проєктів було реалізовано, і ще більше заплановано на цей рік. Один з таких проєктів хочемо представити вашій увазі, дорогі Союзянки. Отже, наша тема — «Лемки» або «Вигнані з отчих земель». Наша мета — збереження та трансляція пам'яті про найбільшу трагедію великого етносу українського народу, лемків. Що ми знаємо про цю спільноту, яка живе на теренах України та поза її межами? Дуже небагато. Але ж без цих знань, без свідчення ще живих свідків цієї трагедії ми не зможемо зрозуміти всіх наслідків цієї депортації. Операція «Вісла» у 1944 — 1946-х рр., коли виселили останніх українських автохтонів із земель уздовж кордону Польщі з СРСР та Чехословаччиною, стала символом усіх депортацій українців. Ці люди були вирвані з коренем зі своїх земель, на яких проживали століттями. На широких просторах польсько-українського кордону перестало існувати багато сіл, були знищені та спалені храми й церкви, а самі лемки змушені були селитися по всій Україні та за її межами. Розпорошилася одна гілка українського народу по цілому світі. І тут, за океаном, теж проживають і зберігають свою материнську пісню лемки-переселенці. Носії своєї власної культури не втратили той корінь, що живив їх протягом тисячоліть. Час невблаганно спливає, спливають роки, забираючи із собою події, які відбулися в житті того чи іншого народу. Час невблаганно забирає і свідків цих подій...

Історія лемків — це частка історії України, і ми повинні про це пам'ятати. Наша духовна спадщина має величезне соціальне значення, вона покликана відігравати значну роль у вихованні молодого покоління і в суспільному житті загалом, а шлях до пізнання будь-якого предмету, історичного або культурного, лежить через аналіз пам'яток, текстів і фільмів, створених людьми, бо саме в цих джерелах відбивається і залишається людська пам'ять. Тож наш 120-й Відділ СУА у Рочестері вирішив долучитися до відновлення та збереження цієї пам'яті для майбутніх поколінь. Нами вже було організовано перегляд нашою громадою документального фільму «Рубіж», а також було

проведено скайп-конференцію з режисером цього фільму Олесею Моргунець. У фільмі молода режисерка показала складні українсько-польські стосунки під час Другої світової війни та підняла тему лемків, але не розкрила її до кінця. Після перегляду фільму рочестерцями, серед яких були учасники тих подій, у залі запанувала глибока тиша... Люди знову пережили ті тривожні часи. Пані Ольга Коштовська-Червінська зі сльозами на очах висловила свої враження від фільму, адже вона є живим свідком цих подій: «Я була в УПА, моє псевдо є «Калина»; я була санітаркою. Багато є що сказати, але я так пережила ото, що тут було на екрані, що мені відібрало вже мову... Я багато сьогодні не можу сказати, бо я дуже то пережила знову...»

У залі всі присутні оплесками подякували режисеру за проведenu титанічну роботу. Сама

Перегляд фільму «Рубіж».

Ольга Коштовська-Червінська, санітарка УПА на псевдо «Калина».

Голова 120 Відділу СУА Меліса Сидор та скарбник відділу Наталія Савка.

Моргунець є уособленням тієї української молоді, яка здатна кардинально поміняти й історично відновити роль України у світі. Вона народилася в м. Козелець Чернігівської обл., закінчила Національний університет театру і кіно ім. Карпенка-Карого зі спеціальності «режисура». Олеся досить молодий режисер, але вже зняла низку фільмів, зокрема «Свічадо», «Мольфар», «Казка про гроші», а також робила відео для вистави «Присутність» про російські війська на Донбасі. Олеся є учасником Євромайдану та волонтер «Зеленої школи», любить фотографувати й працювати з дітьми. Одружена, має маленьку донечку Марію. Нині працює над ігровим фільмом «Щедрик» і планує зняти повнометражний документальний фільм про операцію «Вісла» та виселення лемків. Оскільки у нас в Рочестері живуть живі свідки цих подій, то ми вирішили допомогти та посприяти створенню нового фільму про переселення лемків режисером О. Моргунець. Союзняки 120-го Відділу СУА хочуть організувати *Лемківський вечір спогадів*, щоб задокументувати важливі спогади живих свідків. Сподіваємося, що й інші сестринські відділи СУА схочуть долучитися до такого

Союзняки на українському фестивалі м. Рочестер.

масштабного проєкту у створенні фільму. Може, й у ваших містах і містечках ще є живі свідки, які зможуть надати цікаву історичну інформацію? Бо дбайливе ставлення до історії й культури є показником громадської зрілості й свідомості людини та її патріотичним обов'язком. А нині, як ніколи, потрібно відроджувати національну пам'ять, як писав наш письменник Роман Іваничук, «...така доля нашої нації — через дар пам'яті бути невмирущою». Нам з вами та нашим дітям зводити й будувати майбутню Україну, щоб вона стала міцною та величною. Нам потрібні талановиті режисери та культурно й історично освічена молодь, адже трудимось для себе і для наших дітей, онуків. Трудимось і будуємо задля того, аби не було більше ніколи Голодомору, ГУЛАГів і операцій «Вісла». Світла пам'ять нашого народу тримає нас на світі і вчить любові до нашого краю і тих берегів, з яких тече ріка нашого народу, нашої нації, нашої України.

Зоряна Ставична-Костів,
заступник голови 120-го Відділу СУА;
Наталія Савка,
скарбник 120-го Відділу СУА.

Наша обкладинка

Valya, Оушнсайд (Каліфорнія). Народилася в Луцьку (Україна) у 1955-му р. Здобула художню освіту у Львівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва (нині Львівська національна академія мистецтв) за спеціальністю «ткання». Працювала головним дизайнером на Черкаському шовковому комбінаті. Від 1997-го до 2000-го рр. була викладачем і деканом факультету менеджменту моди в Київському національному університеті культури та мистецтва. У 2000-му р. відкрила художню студію в Каліфорнії та почала активно виставлятися. Брала участь у понад 50 міжнародних і національних виставках та бієнале, зокрема «Текстиль'11» (Каунас, Литва), «Контекстиль'12» (Португалія), «АРТІСтамбул» (Туреччина) і «АРТВільнюс» (Литва). Її роботи друкувалися у багатьох часописах і альбомах. Представлені у зібраннях Хмельницького музею декоративного мистецтва, Львівського національного музею декоративного мистецтва, в музеї Львівської академії мистецтв та ін. Лауреат численних нагород.

Гідний стипендіат 113-го Відділу СУА, Округа Нью Йорк

Стипендіат 113-го Відділу
О. Штільгойз.

З Олександром ми познайомилися у 2018-му р., коли 113-й Відділ став спонсором нового школяра з України. Уже незабаром, через листування, відчували, що цей юнак — непересічний.

Коли після закінчення курсу писання писанок Житомирський СУУ передав Олександрові нашу стипендію, він написав до нас: «Доброго дня... Мене звати Олександр Штільгойз і мені 14 років. Щиро дякую за стипендію, адже завдяки їй я зможу самовдосконалюватися, розвивати свої творчі здібності і створювати нові проекти...»

Нам це сподобалось і ми йому відповіли: «Тішимося, що Союз Українок в Житомирі дав Тобі нагоду взяти участь у майстер-класі з писання писанок. Писанка — це таке маленьке чудо українського мистецтва. Як добре, що наша молодь хоче продовжувати цю давню традицію! Пиши, радо вітаємо Твої листи».

Плани і проекти. З початком наступного шкільного року Олександр нам пояснив, над якими саме проектами він запланував працювати: «Завдяки їй (стипендії) я зможу видрукувати макет для моєї нової книги «Вільна птаха в душі поета» — книга з віршами-враженнями до поезії Т. Шевченка». У лист залучив копію макета чепурної збірочки з 9 віршів, ілюстрованих його авторськими малюнками. Це було для нас гарною несподіванкою! Бажаючи підтримати його юні авторські кроки, ми відписали: «Дуже зраділи Твоїм листом і віршами. Бачимо: у Тебе є справжня любов до української мови і талант, який потребує опіки й заохоти батьків і вихователів. Ми тут стежитимемо, як у Тебе він буде рости і розвиватися».

Шевченківськими стежками. Літом 2019-го р. Олександр нам повідомив: «Нарешті здійснилася моя мрія — потрапити на землю видатного Кобзаря. Я був запрошений до участі у фестивалі в с. Шевченковому (раніше Керелівка)».

Своє захоплення творчістю Шевченка він описав раніше у віршах «Незвична подорож», «Оживає Шевченко в моїх думках» і «Вільна птаха в душі поета». Щирі, емоційні слова віддзеркалюють ліричність і лексику Кобзаря. Ця літня мандрівка дала Олександрові поштовх — прагнення творити щось нове.

Авторська ілюстрація Штільгойза до віршів
Шевченка.

Незвична подорож

Одного разу, як приїхали у Канів,
Аж я згадав, що і Шевченко тут бував,
І вірші, і полотна тут свої писав.
Він вбачав тут і хатки дивні, мальовничі,
Лани широкі і безмежні,
Гаї в зеленій прохолоді
І спів чарівний у саду.
А он хатка та, що як дівчина та в тіні,
Запам'ятала те,
Що тут Кобзар бував
І Україну словом нездоланим
на аркуші він змалював,
у вірші про яку я теж згадав.

На це референтка стипендій 113-го Відділу відгукнулася: «Радіємо, що Твої літні плани повели Тебе слідами Тараса Шевченка! На фото пізнаю багато з тих зворушливих місць. Я побувала там з сином і групою приятелів-туристів ще у далекому 1989-му р. Мали ми щастя, бо наша провідниця пояснювала нам все гарною українською мовою. Незабутні враження залишилися у серці до нинішнього дня! Шевченківський край — це справді одна зі святинь нашого народу».

Амбасадор України. У грудні минулого року ми одержали ще одну гарну вістку. Олександр розказав нам, що «...завдяки вашій підтримці та враженням, які отримали після прочитання листа, я написав про європейську спадщину в Україні і надіслав на конкурс «Творці Європейської Спадщини» в Страсбурзі. Мене вибрали одним з 10 переможців і дали звання амбасадора цього ж конкурсу в Україні».

Напередодні подорожі, завдяки отриманим коштам від США, Український Католицький Університет у Львові видав його книжку «Вільна птаха в душі поета», макет якої ми вже отримали раніше. Хлопець переконаний, що збірка віршів розкрила зміст його *есе* та перенесла його слухачів-учасників у «таємничу Запорізьку Січ, проклала стежки козацьким битвам і відкрила європейську спадщину в Україні». Ось кілька рядків з його *есе* «Поезія — місток між століттями», виголошеного на конкурсі: «Спадщина України є унікальною, адже де ще ти почувеш розповіді землі про звитяжні бої відчайдушних козаків, які захищали і боронили межі України та Європи».

Культурна спадщина України є важливою складовою, без якої культурна спадщина Європи не є чимсь особливим. Червоною ниткою крізь вірші проходить думка про те, що тільки пам'ятаючи й поважаючи історичне культурне минуле своєї країни, можна гідно жити в сьогоденні.

Р. С. Членкиням 113-го Відділу сподобалось те, що Олександр Штільгойз працює над собою, над своїм самовдосконаленням, і реалізує свої плани. Заохочені його успіхами, ми задумали створити публічну сторінку в соціальних мережах, таку своєрідну платформу, де приятелі нашого відділу та інші зацікавлені могли б брати інформацію про стипендійну акцію США. Сторінка з'явиться на *facebook* десь весною. Посіємо зерно в надії на добрий урожай.

Леся Раковська, референтка стипендій 113-го Відділу, Н.Й.

Різдвяна зустріч союзниць 56-го Відділу на Флориді

Члени 56-го Відділу США у Норт Порті, Флорида, приємно та весело святкували Різдвяні Свята 9-го січня ц. р. у колі родини та друзів. Зустріч і вечір відбувалися у святочно прибраній парафіяльній залі св. Марії, де гостей союзниць зустрічали та проводили до декорованих столів із перекусом та напоями.

Святочний вечір відкрила голова 56-го Відділу Леся Попель, яка привітала гостей і представила ведучу вечора Ліду Білоус. Ліда розпочала вечір Різдвяним віршем Ліни Костенко «Мороз малює у вікні» та запросила колядників 56-го Відділу завітати зі звздою та колядками. Колядники входили до залі, колядуючи «Добрий вечір, тобі...», а потім «Спи, Ісусе, спи» та «Нова радість» під супровід на акордеоні Володимира Шпічки. Віншувала Ксеня Раковська та бажала всім щастя й здоров'я у Новому році.

Святочну вечерю благословили отці Василь Петрів та Олег Сацюк, а ведуча вечора Л. Білоус побажала всім смачного й запросила гостей на трапезу, яку підготували союзниць. За кавою та солодким святочну програму продовжили члени «Мужеського Клубу», до якого належать чоловіки союзниць. Нестор Олесницький прочитав вірш Богдана Лепкого «Святвечір», та, з легким гумором, оригінальну віршовану несподіванку. Хор «Мужеського Клубу» виконав колядку «Небо і Земля» під

супровід Євгена Томашоского. Після цього всіх присутніх запросили разом колядувати під супровід на акордеоні Володимира Шпічки.

Голова 56-го Відділу Л. Попель відкриває Різдвяну зустріч.

Ведуча вечора Л. Білоус.

Колядники 56-го Відділу. Сопрано: Н. Лехман, К. Раковська, В. Боднарук, А. Рейнарлович; альти: Л. Крамарчук, Л. Яхницька, І. Олесницька, Г. Лісничка, Я. Літош, О. Лев (керівник); акомпанує на акордеоні В. Шпічка.

Союзьнки та гості свята.

Н. Олесницький, «Мужеський клуб».

Хор «Мужеського клубу», керівник Є. Томашоский.

Х. Крижанівська, А. Барановська, І. Олесницька.

Слава і Роман Малюки та доня Л. Попель.

Приємний святочний вечір добігав кінця. Ведуча Л. Білоус щиро подякувала всім членам комітету за дуже успішний вечір у родинній атмосфері. А голова відділу Л. Попель запросила всіх на забаву відділу 15-го лютого.

Члени Різдвяного комітету: Яра Літош, Богдана Пужик, Віра Боднарук (голова), Арега Барановська, Христя Крижанівська, Слава Малюк, Неля Лехман, Ан-Марі Сусла, Клара Шпічка, Ліда Білоус, Оксана Лев, Іванка Олесницька, Ксеня Кузьмич, Оріся Зінич, Леся Попель, Катя Стецюк та Галя Лісничка.

Віра Боднарук, голова Різдвяного комітету.
Світлини Христини Шелдон.

«Днесь народився»

2-го січня 2020-го р. в Українському Католицькому Архикатедральному Соборі Непорочного Зачаття у Філадельфії відбувся щорічний фестиваль Української Різдвяної Колядки. «Дзвонять дзвони: встаньте, встаньте, в Віфлеєм спішіть, чисте серце, щиру віру Богу принесіть. Чисте серце, щиру віру і любов свою в офіру Богу принесіть». Фестиваль колядок був започаткований тринадцять років тому у 2007-му р. У той час настоятелем собору був о. Іван Демків, який власне і провів перший фестиваль. Ідея полягала в тому, щоб об'єднати українську громаду й поділитися багатою спадщиною різдвяного співу.

На цьогорічний фестиваль різдвяних колядок прибули хорові та музичні колективи з українських католицьких, православних і баптистських церков. На фестивалі виступили тринадцять музичних колективів. Представляв до виступу учасників і вів програму Всечесніший о. Роман Пітула. Високопреосвященний Владика Борис Гудзяк — архієпископ, митрополит Філадельфійський для Українців-Католиків, щиро привітав усіх учасників фестивалю, а також присутніх у катедрі з Різдвом Христовим, побажав всім добра, радості та миру на всій Землі.

На це чудове Різдвяне дійство прибуло і наше тріо «Волошки» у складі Надії Семчук, Надії Хоменко, Лариси Гулович — членкинь 21-го Відділу СУА ім. Л. Костенко (керівник й акомпаніатор Андрій Легкий) для участі у фестивалі колядок. З собою ми привезли дві щедрівки — «Небо ясні зорі вкрили» та «Роди Боже жито» (слова та музика народні). Під куполом Собору виконані нами щедрівки пролунали вперше.

Тріо «Волошки» після виступу. Зліва: Н. Семчук, А. Легкий, Н. Хоменко, Л. Гулович.

Зведений хор усіх учасників фестивалю виконує колядку «Нова радість стала».

У катедрі були присутні понад чотириста глядачів, які милувалися чудовим і майстерним співом виконавців, адже колядки — це не лише музика, це молитва до Бога, це прославлення Господа. Кожна колядка — це не лише поезія, це вираження нашої віри в Творця. Фестиваль завершився колядуванням зведеного хору всіх учасників фестивалю колядок «Нова радість стала». Ця колядка була створена в часи національно-визвольної боротьби в Західній Україні воїнами УПА, а записана в с. Космач Косівського р-ну Івано-Франківської обл.

По завершенні фестивалю учасники були запрошені на гостину до катедральної зали, де мали можливість поспілкуватися та поколядувати.

Надія Семчук, союзнянка 21-го Відділу СУА.

До уваги авторів і дописувачів!

Просимо надсилати статті, питання та пропозиції українською, або англійською мовою електронною поштою на адресу, яка надрукована на другій сторінці обкладинки журналу «Наше Життя»: unwlaourlife@gmail.com

Ukrainian National Women's League of America, Inc.
Стипендійна Акція Союзу Українок Америки

News from the UNWLA Scholarship Program

The academic year in Ukraine and other European countries is coming to a close, and we thank all UNWLA Branches, Regional Councils and members for their support. Each sponsor and benefactor is important to us and it is with gratitude that we thank each and every sponsor for helping their students to realize their dreams and reach their goals. We are in the midst of compiling a UNWLA Scholarship Program booklet covering the last three years (1917–2019) of our work and ***we ask that you assist us in this endeavor by sending us your photograph so we can include it in our booklet.***

Hard copy photos can be mailed to P.O. Box 24, Matawan, New Jersey 07747-0024.

Good quality JPEG photos can be sent via email to nazustrich@verizon.net

Members of the UNWLA Scholarship Standing Committee.

IN MEMORY OF

In memory of **Maria Rejnarowycz**, I am donating \$50 to the UNWLA Scholarship Program
– Peter G. Romanyshyn

ПОЖЕРТВИ ЗА СІЧЕНЬ 2020-го р. Donations for January 2020

\$1,000	Maryann Mysyshyn (ML)
\$500	UNWLA Branch 56
\$330	Dr. Marta Biskup (ML), Larissa Matthews(107), Bohdan & Carol Milan, UNWLA Branch 54, UNWLA Branch 132
\$220	Motria Mychajluk (135)
\$110	Karen E. Eichner (108), Oksana Mulyk (134), UNWLA Branch 83
\$100	Bohdan & Oksana Kuzyszyn (65)

We thank you for your generosity!   Щиро дякуємо за Вашу благодійність!

*М. Оріся Яцусь, скарбник Комісії стипендій СУА,
Люба Більовцук, член Комісії стипендій СУА.*

UNWLA, INC. Scholarship / Children-Student Sponsorship Program
P.O. Box 24, Matawan, New Jersey 07747-0024 • Phone: 732-441-9530 • Email: nazustrich@verizon.net

Ярослава Острук

90-й Відділ СУА у Філадельфії провів Святкову програму, присвячену вшануванню літературної спадщини еміграційної письменниці, колишньої членкині 43-го Відділу СУА Ярослави Острук-Сосенко. Святкова програма відбулася 10-го листопада 2019-го р. в УОКЦ, галереї ім. Черника. На святі були присутні родичі письменниці, зокрема дочка Надія Лучанко, Наталя і Олег Бобак та Стефанія і Орест Лучанко. Н. Лучанко поділилася спогадами про свою маму та розповіла цікаві моменти з її життя. Онуки також згадували свою бабусю споминами зі свого дитинства.

Н. Лучанко розповідає про свою маму О. Лучанко.

З коротким словом виступила голова відділу Оксана Крилюк, котра розповіла про життєвий і творчий спадок письменниці. «Серед українських еміграційних письменників одне з передових місць належить Ярославі Острук», — зауважила вона.

Народилася Я. Острук, з дому Сосенко, у далекій Боснії у 1908-му р., куди її батька-суддю послали на роботу. Прожила Ярослава там лише один рік. По дорозі в Україну раптом помер її батько, і мати вже не повернулася до Боснії, а залишилася жити у родичів на Коломиїщині. У Коломиї Ярослава закінчила вчительську семінарію. В ранньому віці виявився у письменниці талант до музики, зокрема до гри на скрипці. Любов до музики визначає подальшу долю Ярослави. Вона вступила в музичний інститут ім. Лисенка у Львові, де опанувала мистецтво гри на улюбленому інструменті. У Львові Ярослава мала змогу відвідувати концерти визначних майстрів співу та музики. Згодом це захоплення музикою вплине на розвиток її літературного таланту. Як українка, Я. Острук відчувала тиск окупаційної польської влади.

Щоб отримати роботу, вона мусіла підтвердити свій диплом і додатково студіювати та складати іспити.

У Познані Ярослава знайомиться зі студентом-українцем Себастьяном Оструком, який студіював політехнічні науки. Одружилися вони в Коломиї. Наприкінці Другої світової війни подружжя тікає від більшовицької влади спочатку до Відня, потім до Баварії, а звідти до США.

Поштовх до літературної праці дала Ярославі чужина. Заробітчанська нефахова праця давала можливість матеріального достатку, але виснажувала морально. Довгі години важкої праці за станком Ярослава скорочувала спогадами про минуле. Передумане вона «брала на папір», а потім доповнювала, творила в уяві нові сюжети. Так з-під пера появлялися її перші оповідання, котрі друкували на сторінках газет і журналів «Америки», «Свободи», «Оводу».

Найбільше заохотив Я. Острук до літературної творчості доктор Ростислав Єндик. Він радив їй не кидати пера та розвивати письменницький хист. Це було для письменниці великою моральною підтримкою, котра дала їй тверду віру у свої сили та бажання працювати на літературній ниві. З-під пера письменниці виходять повісті «Провалля» (1961), «Оля» (1962), «Родина Гольдів» (1964), «Хуртовина гряде» (1967), «Те, що роз'єднує» (1969), «Коли меркнуть зорі» (1972). Уродженка Західної України, Я. Острук шукає сюжети для своїх творів саме у цій частині української землі. Вона описує різні сфери національного життя, міжнаціональні відносини (зокрема польсько-українські), висвітлює, як одну з основних тем, боротьбу за незалежність України, наростання народного спротиву проти окупаційних режимів, виникнення політичних і підпільних організацій ОУН, УПА. Письменниця ставить своїх героїв у різні життєві ситуації, вони зазнають різних випробувань долі. Багато епізодів у творах є автобіографічними — вони передумані, переболені авторкою та найбільше захоплюють читача.

Повісті Я. Острук читаються з цікавістю, захоплюють сюжетом, примушують пережити за долю героїв, співчувати. Сюжети тримають читачів від першої до останньої сторінки в неослабному зацікавленні.

Гості на святі.

Членки 90-го Відділу СУА Христина Турчинюк, Мотрія Вотерс, Люба Боринська,

Марія Тимчук, Наталя Бобак та Стефанія Лучанко коротко ознайомили присутніх з повістями письменниці «Коли меркнуть зорі», «Провалля», «Оля», «Родина Гольдів», «Хуртовина гряде», «Те, що роз'єднує». Голова відділу прочитала уривок з оповідання Я. Острук «Котяча історія».

Літературне свято пройшло в теплій родинній атмосфері. Гості свята мали змогу поговорити з родиною письменниці, почерпнути багато нового та збагатитися духовно.

Оксана Крилюк,
голова 90-го Відділу СУА
ім. Олени Степанів, Філадельфія.

Word By Word

A Spotlight On 100 Years Of Literary Publications

by Ksenia Rychtycka and Myrosia Stefaniuk

The idea for a literary event marking over a century of publications by Michigan Ukrainians was born when members of Branch 96 reviewed the vast library of books housed in their domivka and wondered how many of them were published by Michigan Ukrainians. Their search uncovered over 200 books, ranging from fiction, poetry, non-fiction, memoir and drama to history, politics and journalism (not counting commemorative publications, almanacs, bulletins and booklets of individual organizations). The publications included works from the 1800s to the present and reflected the history of the metro Detroit community, from the earliest arrival of Ukrainian immigrants.

And so began the monumental task of sorting the books by subject matter, compiling an electronic bibliography and displaying the publications in a trio of large exhibit cases at the domivka. An afternoon of readings was planned with the objective of introducing this treasure trove of history and literature to the local community, especially the younger generations that were not familiar with this rich past. The vision for this event was spearheaded by local author and longtime Branch 96 member Myrosia Stefaniuk, who chaired the committee, lending her distinct creative touch to the program.

The presentation, aptly named “Word By

Word—100 Years of Literary Publications by Michigan Ukrainians,” took place on September 15, 2019, in the UNWLA domivka before a packed hall of attendees. In her opening remarks, Branch 96 co-president Ms. Catherine Kizyma stated “It is amazing, given our Ukrainian history of suppression, oppression, deportation and confiscation that the Ukrainian word has somehow survived from Shevchenko to today.” She then introduced Ms. Stefaniuk, who as program narrator, skillfully provided a concise yet comprehensive historical overview of Michigan’s Ukrainian community and its publication output.

The bilingual presentation centered on three distinct periods of publication: the late 1880s to World War II, post-World War II to the 1990s, and the 1990s to present, brought to life by select literary readings representing each era.

All of the works were read by current authors and relatives of authors of the past. Selected excerpts from the past included works by Mary Beck, Iryna Wynnycka-Pelenska, Oleksa Veretenchenko, Edward Kozak, Bohdan Nyzhankiivskyj, Maria Harasewych, Mykhaylo Smyk, Daria Rychtycka and Zenon Tarnavsky. Representing the current generation of authors were works by Assya Humesky, Nina Wasylkewych, Ksenia Rychtycka, Alex Tarnavsky and Myrosia Stefaniuk.

A musical interlude featuring pianist Victoria Lukach-Kravchuk playing “Hutsul Pysanka” by Oleksandr Bilash provided a delightful sojourn to the Ukrainian Carpathians. The program continued with remarks from Ms. Stefaniuk, who observed that “The history of our published works cannot be separated from the development of our community. Early Ukrainian newcomers, primarily farmers and workers, faced isolation, alienation, ridicule and fear. They overcame these challenges by bonding in a strong-knit community. They understood the importance of the printed word and they laid the foundations for churches, schools, self-help societies, community centers, and cultural institutions upon which later immigrants built and expanded. . . . At every step, women played a vital role, often with UNWLA members leading the way. They established reading rooms, children’s and women’s educational groups, as well as giving lessons and lectures on life in America and Ukraine. Dr. Mary Beck, the first female president of the Detroit City Council and a UNWLA member, published and edited the first Ukrainian women’s magazine, *Woman’s World*, from 1932–1938.”

Early newspapers and journals focused on local events and news of Soviet repression, the Holodomor, terror and persecution in Ukraine. During World War II, community activism and publications ceased until the post-war wave of new immigrants. In 1949–1950, over 30,000 new Ukrainian immigrants resettled in Detroit, primarily refugees from Displaced Persons camps in western Europe. This aptly named “political immigration” included a large number of writers, journalists, professors, artists, various professionals, social and political figures, and freedom fighters.

“For this wave, adjustment to life here was no less difficult or traumatic,” said Ms. Stefaniuk. “They had fled from the Soviet regime that was systematically destroying their nation, and initially planned to return home, but that was impossible. So they strived to reestablish continuity disrupted by war, and struggled against rapid assimilation by instilling a sense of commitment to Ukraine in their children.”

Social, cultural and political activities flourished as new institutions, art ensembles, schools, publishing houses, bookstores and radio broadcasts sprang up. Every organization printed bulletins, newsletters, almanacs and commemorative yearbooks. Book collections and archives were updated and maintained. As in the past, the main unifying factor was longing for their homeland and concern for Ukraine’s fate. And the people involved strived to

pass this on to the next generation.

“A vital role was played by Detroit’s Ukrainian Community Cultural Club, headed by literary and arts giants such as Edward Kozak, Zenon Tarnavsky, Bohdan Nyzhankiwskyj, Bohdan Lonchyna and many others,” said Ms. Stefaniuk. “Every weekend there were literary evenings, art exhibits, musical and theatrical performances, educational lectures as well as political forums and manifestations, and publication upon publication.”

The written word reached beyond the confines of the Ukrainian community to inform the American public and government about Ukraine’s rightful place among the nations of the world. Ms. Stefaniuk underscored the momentous contributions of women in this regard. When the Soviet regime savagely repressed artists and writers in Ukraine, women here spearheaded defense committees, demonstrations and rallies, and wrote petitions, letters and press releases, imploring the world to pay attention and act.

Not to be overlooked are all those written words that never reached print. Namely, the works of teachers who penned their own textbooks, children’s plays and songs, and the myriad reports, records and articles about community events that were written by women’s organizations. Finally, there are those invaluable words and stories mothers imparted to their children about their heritage and traditions. Although their works are not displayed on bookshelves, they all merit recognition.

Gradually, organizational membership and publication dwindled as younger generations moved away from the hub of the Ukrainian community. But Ukraine’s declaration of independence in 1991 marked the beginning of a new era, both in Ukraine and abroad. Economic hardships and the disparity between oligarchs and the general population prompted millions of young Ukrainians to leave their families and work at menial jobs outside Ukraine. Thousands settled in the Detroit area. Their outlook differed considerably from that of the preceding wave of immigrants as they did not have the same idealized vision of Ukraine nor similar identity issues. Inevitably, the now-blended community took on a new format. The Internet, Skype and social media allowed for a free flow of information, completely changing the publishing world. More importantly, Ukraine as a nation, was now acknowledged by the entire world.

Nonetheless, the duality of people torn between two worlds remains. Currently, the roles of community leaders and activists, both here and

there, are conflicted and complex, and the need for education, publication and creative expression is as important as ever. As Ms. Stefaniuk explained, “Today, in place of publishing houses, we have treasured archives and libraries . . . And the written word is alive and thriving as new, younger writers, authors and translators make their place in the literary world. At least a dozen Michiganders have published books in recent years. Most of these are in English, and although the subject matter of their works is diverse, interest in their heritage does not diminish.”

“In a hundred years, the formation, growth and life of our community has undergone several major waves of immigrants from Ukraine,” Ms. Stefaniuk concluded. “It has experienced ups, downs, changes and myriad deep emotions reflected in the published and unpublished writings of its members. Word by word, their literary history reflects their souls. Author Susan Orleans summarizes it perfectly: *Inside every book is a voice that believes someone is listening . . . If one manages to record a feeling, observation or thought, then it becomes part of a larger story. And when it is shared on a printed page with one person or the whole world, it becomes part of human history.*

The afternoon ended with closing remarks by Branch 96 co-president Marta Kwitkowsky, who challenged the audience with a poignant question: “What sort of literary legacy will we leave our future generations and will they willingly preserve it?” Ms. Kwitkowsky then thanked all the readers: Lada Prokop, Vera Andrushkiw, Chrystyna Juzych and Myrosia Stefaniuk from

Branch 96 co-president Marta Kwitkowsky, program narrator and author Myrosia Stefaniuk, and Branch 96 co-president Catherine Kizyama

Branch 96, along with Assya Humesky (Br.50), Nina Wasylkewych (Br. 129), Ksenia Rychtycka, Irena Smyk, Alex Tarnavsky and Bohdan Korduba. She also expressed gratitude to all committee members; archivists Daria Koniuch and Irene Petrina; Olha Liskiwsky, director of the Ukrainian American Archives and Museum; and Maria Vintoniv, Ukrainian Cultural Center Librarian. Ms. Stefaniuk was also commended for her vision in bringing the event to fruition. The afternoon ended with extended informal discussions and tasty treats provided by Branch 96 members.

Anyone interested in obtaining electronic copies of the Michigan authors bibliography, is invited to contact Marta Kwitkowsky at mkwitkowsky@gmail.com.

Portion of book display

Letters from Our Readers

Working on *Our Life* is sometimes akin to being a medieval alchemist, pulling things out of various bottles or boxes, revising some and tweaking others and then combining them this way and that way to make them fit into a bilingual package, hoping the random pieces do not conflict or clash with juxtaposed articles. The editors seldom hear from readers unless someone wants to complain; now and again an author emails or calls to thank us for printing her article on a color page. But just as we were working on pulling together and proofreading the February issue, I received a few emails that made me think, “Hey, people are actually reading this stuff! And they like it!”

The first email in this series of surprise packages came from Ivanka Olesnycky, someone I’ve known for decades (we attended the same high school and hung out at the beach in Wildwood, New Jersey). Ivanka is currently serving as the UNWLA’s liaison for Members at Large (MALs), and we’ve been collaborating on an idea she proposed, which centers on a series featuring MALs in *Our Life*. One product of this collaboration was featured in an article about author and professor Natalie Kononenko, which was published in the January issue of OL. On January 10, I received an email from Ivanka, which included a message from Ann Beams, another MAL. I cite these in the order received:

Tamara, I rec’d the message below last night. Ann does not read Ukr and is a new MAL. I thought you would enjoy how thoroughly Ann is reading and enjoying your portion of Our Life. Thank you for all you do! - Ivanka

Hi Ivanka. Great article about Natalie Kononenko! What a fascinating woman and all the better, a contemporary. Her research about folklore sounds interesting, but her books sound like text books. Are there any Ukrainian historical fiction books you know of? I thought the last paragraph was interesting. I also enjoyed the article on the works of Marsha Skrypuch. I may have to give her a read. Especially interesting to me also was the Ukraine and Ireland connection. And lastly Taking Our Treasures out of the Closet. Thanks for introducing me to “Our Life.”

Another email (received on January 18) came from another old friend, Christine Shwed, who used to supply OL with a series of interesting and beautifully illustrated children’s stories:

Сєрєує Тамара! [Hi, Tamara] Happy New Year Greetings! I’ve just come back from Florida this week. I was glad to see the January issue of Наше Життя [Our Life] and wanted to let you know how much I enjoyed reading the “Ukraine and Ireland Random Observations” article . . . The parallels she [author Natalka Gawdiak] drew are spot on (in my humble opinion) and it brought to mind something my father would say over and over again in the late 60’s and early 70’s when the IRA and the “Irish crisis” was discussed on PBS News . . . “бідні ірландці - вони не вигідна нація для англійців, так як ми українці не вигідна нація москалям” – roughly translated: “those poor Irish are an inconvenient nation to the English, like we Ukrainians are an inconvenient nation to the Russians.” I thank her from the bottom of my heart for her random observations on cultural and historic parallels between Ukraine and Ireland and for being such a good Irish-Ukrainian sister to all of us.

The third email message came from Myroslava Stefaniuk (author of *Dibrova Diaries*, a book that was reviewed in OL in February 2019 issue). An excerpt from Myrosia’s letter concludes this trilogy:

Hello Tamara and Happy New Year! I trust your sviata were everything they were meant to be and that you celebrated what was as you look forward to what will be. I thoroughly enjoyed traipsing along on your excursions on the East Coast and recalling many parallel experiences in last issue. Particularly memorable was my own pilgrimage back to our D.P. camp in Landeck, Austria. I have written and spoken about it on numerous occasions. A whole new and enlightening perspective through adult eyes. . . .

*I met Viktor Morozov when Ne Zhuryys first performed in Detroit and the group stayed at our house. I still remember the words of many of their witty satirical songs and am dismayed that many of them continue to be pertinent today. We met again, many years later at Novyj Sokil . . . his children and our grandchildren were at the same novackyj tabir. Amazing how paths crisscross. And, of course, Marianna Crans’ encouraging and instructive words about writing for *Our Life* are much appreciated. Total agreement.*

EMOTIONAL RESILIENCE

A Guide to Rediscovering and Reinventing Yourself

by Ihor Magun, MD, FACP

Why is it that some individuals always seem to have it all together? When challenged and faced with significant emotional stress, they not only handle it well, they rise above it. What special power or gift do those individuals possess?

The answer is simple—emotional resilience. The American Psychological Association defines this as a process of adapting well in the face of adversity, trauma, tragedy, threats or significant sources of stress. The main point to be derived from this definition is “adapting well.” Before we delve into the “how to” aspect of developing this mind set, a few points about “starting point” should be made.

Humans are complex beings and adopting behavior change begins with recognizing that our background, family, and social values play a major role in influencing how we handle various situations. Where you live also plays a role (city vs. suburban vs. rural living) because these settings all provide different environmental exposures. Resilience also varies with age and changes over a lifetime. Gender and cultural beliefs are also significant factors. Individually or in groups, all these points add to the complexity of a “baseline” emotional level. The variety of factors is rich and intricate, but it is resilience that makes them work with each other to promote better emotional mindset and thus promote healthy coping habits that permit one to tackle life’s blows and bounce back.

To start developing or enhancing this resilience, the first step is to focus on unconditional self-acceptance. Questioning yourself depletes a part of your unique individuality. People who do this often feel emotionally vulnerable. So step one is Accept Who You Are.

The next step is to work on how you perceive various situations. This means empowering yourself to perceive adversity as something temporary and drawing strength from

that coping mechanism. Repeating this action builds on more resilience in other situations.

Action and adaptation are two ways humans react to a given situation. If you know you are facing stress, acknowledge this fact. Then look for positives even when faced with negatives. Surround yourself with people who fuel positivity. Be open to change and flexibility. All of these mechanisms lessen the crisis level of a given situation. Also look for humor in trying times or situations; a good laugh, even at yourself, is always welcome and a good weapon to fend off stress and other negative feelings. Also recognize and accept your own limitations: You do not need to have all the correct answers. Sometimes it is fine not to have it “all figured out” immediately. Instead, trust that you will gradually have the answer and be ready to accept it, whatever it may be. Remember that thoughts influence our actions and our mood. Positive thinking beats negative thinking hands down.

Humans are social creatures, and interaction with others gives us strength to overcome problems. By expanding our existing interpersonal relationships, we have the potential to build new ones. These relationships widen our vision and change the way we see ourselves. It is also helpful to engage in expressive writing about your thoughts and concerns. In the midst of stress and extreme situations, listing concerns and worries on paper helps decrease stress level and promotes resilience.

Cultivate a sense of purpose. This can be a powerful motivator that will literally pick you up when you fall short of your goals. Individuals who live with a purpose find meaning in all of life’s challenges. We are all capable of becoming emotionally resilient. No time like the present to start deploying the suggested strategies and joining the ranks of those who seem to “have it all together.”

Шановні читачі та дописувачі!

Для швидшого отримання Ваших листів і вчасної реакції з боку редакції, просимо листи з питань доставки, зміни адреси та передплати журналу «Наше життя» писати на адресу:

203 Second Avenue, 5th Floor, New York, NY, 10003-5706,

або надсилайте на електронну пошту office@unwla.org

Листи з дописами, фотографіями, запитаннями про друк та ін. пишiть на адресу:

203 Second Avenue, 5th Floor, New York, NY, 10003-5706,

або надсилайте на електронну пошту unwlaourlife@gmail.com

«Діти – се наш дорогий скарб, се наша надія, се – Молода Україна»

Олена Пчілка

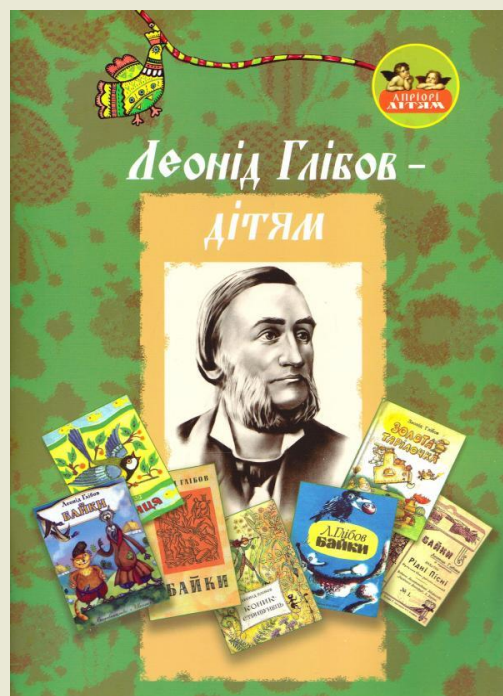
Леонід Глібов (1827 – 1893) – український письменник, поет, байкар, видавець і громадський діяч, народився в українському селі Веселий Поділ на Полтавщині. Змалку мав добру душу і чутливе серце. Захопився книгами і сам почав писати. Працював учителем географії та історії, а також організовував українські народні недільні школи. В одній з таких шкіл вчився батько Лесі Українки, який зберіг теплі спогади про свого вчителя Леоніда Глібова.

Глібов любив дітей і багато цікавого для них писав. У цьому можете переконатися, читаючи його **вірші-загадки**.

Бачить – не бачить

Бачить – не бачить,
Чути – не чує,
Мовчки говорить,
Добре мудрує.
Кривду соромить,
Правди навчає,
Часом жартує,
Всіх звеселяє

Люба розмова, –
Будемо, діти,
З нею довіку
Жити-дружити.
Хто ж то така
В світі щаслива,
Мудра, правдива
І жартівлива?

Як не вгадали,
Стану в пригоді:
Річ коротенька –
Книжка та й годі.

Химерний, маленький

Химерний, маленький,
Бокастий, товстенький
Коханчик удався;
У тісто прибрався,
Чимсь смачним напхався,
В окропі купавсь.
На смак уродився,
Ще й маслом умився,
В макітрі скакав...
Хотів був догнати –
Шкода шкандибати:
Лови не лови!
А як його звати –

Лінуюсь сказати,
Ануते лиш ви!
«То ж, діду коханий,
Вареник гречаний!»
Кричить дівтора.
Чому не вгадати!
Не бігать-шукати
Такого добра.

Ілюстрація
дизайн-групи «Алмаз»

Оттепер прийшла морока!

Оттепер прийшла морока!
Білобокая Сорока
Десь далеко побула
І, гасаючи по вітру,
Загадочку дуже хитру
На хвості нам принесла.
«Слухай, — каже
довгохвоста,
Загадка моя непроста,
Розгадай і не хитри.
Не між птахами літають,
А між вами проживають
Всім на диво дві сестри.
На світ разом народились
І ніколи не різнились,
Одинакові на вид.
Одна другу доглядає,
Одна другу обмиває,
Так як добрим сестрам
слід;
Де одна, там друга буде,
І усюди добрі люди
Звикли бачить їх обох;
Як одна чого не вдіє,
Зараз друга підоспіє —
І пороблять діло вдвох.
Стануть їсти — знов
любота:
Одна ложкою до рота,
Друга хлібець подає:
Одна одній догоджає,
А не так, як скрізь буває —
Це моє, а це — твоє.
Під сердитую годину,
Одна смиче за чуприну
І товченики дає.
Друга при такій дурниці
Коверзить біля сестриці:
На, мов, враже, і моє.
Одна робить все сміліше
І пошіє, і напише, —
Умудряється усяк;
Друга рада б, та не вміє,

Малюнок Аделі Гілевич.

Мов соромиться, не сміє,
Мабуть, їй судилось так». —
Хто вони і як їх звати, —
Треба, діти, розгадати,
Щоб Сороці догодить;
А то тая джеркотуха
І всесвітня брехуха
Нас і справді пристидить.
Не полуднував, не снідав,
Не вечеряв, не обідав,
Щоб Сороку вдовольнить.
Хоч набрався трохи муки,
А вгадав, що сестри —
руки.
Так собі і запишіть.

Хто вона?

Лиха зима сховається,
А сонечко прогляне,
Сніжок води злякається,
Тихенько тануть
стане, —
І здалеку бистресенько
Вона до нас прибуде,
Кому-кому любесенько,
А діткам більше буде.

Три книжки

В українській літературі насправді є що почитати. Інша річ, що більшість книжок української літератури припадають на полицях порохом через те, що якимось ненароком підставилися під стереотипне тавро «нецікаво, плаксиво, банально». Із цим варто і треба боротися. Не факт, що цих книжок ви не читали. Але факт, що їх можна й треба перечитати.

1. *Іван Нечуй-Левицький. Бурлачка.* Коли читатимете про Василю, яка у свої десь років шістнадцять закохалася в молодого пана, кохалася з ним, втопила народжену поза шлюбом дитину у Росі, почала пити з горя і спати, з ким прийдеться, а тоді щасливо вийшла заміж, пам'ятайте, що написав цю історію випускник семінарії, і зробив це у 1880-му р. У часи, коли у маленьких селах покриток уже не забивали камінням до смерті, але все ще привселюдно водили навколо церкви із важким хрестом на спині. Ну, власне через це все вагітна Василю і втекла світ за очі, коли стривожені батьки прийшли її забирати з панського обійстя. Вона справді була в розпачі. І не знала, що робити. Соціальних служб ще не було. Зате були суворі моральні приписи. Насправді дуже дивно, що в ті часи самого Нечуя-Левицького не забили камінням за те, що він подарував Василю право на щастя.

2. *Григор Тютюнник. Вогник далеко в степу.* Повість вважається юнацькою. На підставі того, що оповідається у ній про хлопчаків. Насправді — у ній про життя. І про добро, яке перемагає. Коли читатимете, згадуйте про те, яким затишним буває

розкладене вночі серед лісу (степу, у яру — оберіть свій спогад) вогнище, коли плече-вплече з тобою сидять друзі. Згадуйте смак теплих диких шовковистих абрикосів. Чи яблук. Головне, не розчинитися у цих ностальгійних спогадах. Бо ця ностальгія — підступна: мимоволі забувається, у яких умовах жили та виживали. І що батьки практично всіх цих хлопчаків не повернулися з війни, а їхні мами (у кого вони були) не могли дозволити собі лишатися слабкими чи нерішучими. Корисно читати любителям мантри про «щасливе радянське минуле» та «прекрасне босоноге дитинство». Воно справді було босоноге й прекрасне. Але анітрохи не тому, що воно було голодне. А через те, що кожне дитинство — прекрасне насправді. Якщо, звісно, дорослі його не зіпсували.

3. *Таня Малярчук. Біографія випадкового чуда.* Це про Лену, яка народилася у Сан-Франциско. І називалася саме Лена. Ну, а місто те було насправді не в США, а в Україні. «Біографію випадкового чуда» читати трохи боляче, бо хотітиметься і плакати, й сміятися одночасно. Доведеться згадати чимало свого особистого, навіть інтимного (почасти дуже інтимного). Таня Малярчук робить на серці надрізи й сипле туди сіль. І трохи перцю. Але прочитати (перечитати) варто. Хоча б для того, щоб зрозуміти, як змінилося наше життя, наші мрії і ми усі. «Випадкове чудо» вийшло друком у 2012-му р. Це також важливо пам'ятати, коли читатимете.

Гарного читання!

Аліна Акуленко. Київ.

ПТАШИНА ПІД ВІКНОМ

*«Мамо, чи кожна пташина взимку у вирій літає?
— Ні, не кожна, — відказує мати...»*

Леся Українка

Горобчик мокрий тулиться до шибки,
В натоплєну оселю скоса зазира...
Як сталося, що ти відбивсь від неньки?
Та, певно, вже й на власний хліб пора.

Злякавсь, либонь, городньої лякачки,
Голодний, як і вся твоя братва,
Готовий впасти серед дня у сплячку,
Щоби наснилось жниво і «лафа».

Сипну тобі пшонця у мокру жменьку,
Зів'ю кубельце для твого крила.
Я — мати... Ти — моє серденько...
На те й зима...

Тетяна МакКой, Теннессі.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ СУА
Анна Кравчук, Ірина Куровицька
Маріянна Заяць – голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Ліда Яхницька
Христина Бойко
Надя Нинка
Ірина Бучковська

Віра Кушнір
Валентина Табака
Наталія Павленко

- 1-ша заступниця голови
- 2-га заступниця голови для справ організаційних
- 3-тя заступниця голови для справ зв'язків
- секретарка
- скарбник
- фінансова секретарка
- вільна членкиня
- вільна членкиня

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ярослава Глінська – Дітройт
Лариса Заїка – Філадельфія
Лідія Слиж – Нью Йорк
Оксана Лодзюк Кривулич – Нью Джерзі
Оксана Шевчук – Огайо
Катерина Івасишин – Чікаго
Катерина Таньчин – Нова Англія
Аліса Сердюк – Центральний Нью Йорк
Оля Черкас – зв'язкова віддалених Відділів
Іванка Олесницька – зв'язкова вільних членкинь

РЕФЕРЕНТУРИ

Ока Грицак
Анна Кравчук
Софія Геврик
Оксана Лодзюк Кривулич
Наталія Павленко
Ольга Дроздович
Юля Зиммерман

- суспільної опіки
- стипендій
- у справах культури
- соціальних засобів комунікації
- мистецтва і музею
- архівар
- цифровий маркетинг

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Рома Шуган
Рената Заяць
Ірина Легун
Ірена Рішко
Орися Зінич
Оксана Скипакевич Ксенос
Лариса Тополя
Тамара Стадниченко

- голова
- членкиня
- членкиня
- заступниця членкині
- заступниця членкині
- парламентарист
- україномовний редактор журналу "Наше Життя"
- англomовний редактор

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS
Anna Krawczuk, Iryna Kurowyckyj
Marianna Zajac – President

EXECUTIVE COMMITTEE

Lydia Jachnysky – 1st Vice President
Christine Boyko – 2nd VP – Membership
Nadia Nynka – 3rd VP – Public Relations
Iryna Buczkowski – Secretary
Vera N. Kushnir – Financial Secretary
Valentyna Tabaka – Officer at Large
Natalia Pawlenko – Officer at Large
Oksana Skypakewych Xenos – Parliamentarian

REGIONAL COUNCIL PRESIDENTS

Yaroslava Glinska – Detroit
Larysa Zaika – Philadelphia
Lidia Slysh – New York City
Oksana Lodziuk Krywulych – New Jersey
Oksana Shevchuk – Ohio
Katherine Iwasyszyn – Chicago
Kateryna Tanchyn – New England
Alisa Serdyuk – Central New York
Olya Czerkas – Liaison for Branches-at-Large
Ivanka Olesnycky – Liaison for Members-at-Large

STANDING COMMITTEES

Oka Hrycak – Social Welfare Chair
Anna Krawczuk – Scholarship Chair
Sophia Hewryk – Cultural Affairs Chair
Oksana Lodziuk Krywulych – Social Media Chair
Natalie Pawlenko – Arts and Museum Chair
Olya Drozdowycz – Archives Chair
Yulia Zimmerman – Digital Marketing

AUDITING COMMITTEE

Roma Shuhan – Chair
Renata Zajac – Member
Iryna Legoun – Member
Irene (Tetiana) Rishko – Alternate Member
Irena (Orysia) Zynycz – Alternate Member
Larysa Topolya – Ukrainian-language editor of *Our Life*
Tamara S. Cornelison – English-language editor

**СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА
UNWLA, INC. SCHOLARSHIP /
CHILDREN-STUDENT SPONSORSHIP PROGRAM**
171 Main St., P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024
Phone / Fax: 732-441-9530
E-mail: nazustrich@verizon.net

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM

222 East 6th Street, New York, NY 10003
(212) 228-0110 • Fax (212) 228-1947
E-mail: info@ukrainianmuseum.org
Website: www.ukrainianmuseum.org

*Periodicals Postage Paid at New York, NY and at
Additional mailing offices (USPS 414-660).*

Quilt by Daria Romanko. *The artist is a Member-at-Large (MAL) who joined the UNWLA in 2019. UNWLA “Soyuzianky” are interesting, talented, diverse individuals, and Daria exemplifies this. She is an American woman who lives a successful and fulfilling life outside of the Ukrainian community but is nonetheless drawn to and identifies with her Ukrainian heritage. Welcome, Daria! Thank you for joining our organization and for sharing your story and your beautiful quilts with us!*

—Ivanka Olesnycky, UNWLA Liaison for Members-at-Large